

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาไทยทราบถึงรูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
2. วิเคราะห์บริบทของการศึกษานานาชาติในประเทศไทย ศักยภาพของประเทศไทย และบทบาทความเป็นผู้นำในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. เพื่อพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

- ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
- ตอนที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์บริบทของการศึกษานานาชาติในประเทศไทย ศักยภาพของประเทศไทยและบทบาทความเป็นผู้นำในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ตอนที่ 4 การตรวจสอบรูปแบบและกลยุทธ์ในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ
- ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ผลสรุปและนำเสนอรูปแบบและกลยุทธ์

ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ของการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

การนำเสนอผลการวิจัยการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้วิจัยนำเสนอแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร รายงาน งานวิจัย เว็บไซต์ และแนวความคิดในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศ 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และไทย

2. ส่งแบบสำรวจ (survey) ไปยังสถานทูตบรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพมาเลเซีย

ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งได้รับตอบครบทุกประเทศ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางการศึกษา โดยใช้มิติ 10 ด้าน (Jolley, 1997) ได้แก่

1. การจัดอันดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
2. นโยบายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. มีมหาวิทยาลัยติดอันดับ World Ranking Times Higher (2005)
4. จำนวนหลักสูตรนานาชาติ
5. จำนวนนักศึกษาต่างชาติ
6. มีมหาวิทยาลัยต่างชาติในประเทศ
7. มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
8. การจัดอันดับความพร้อมด้านสารสนเทศ
9. มี Website ระดับชาติ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติ
10. มีหน่วยงานเฉพาะที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติ

3. สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบในรูปแบบตาราง

ภาพรวมการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ใช้มิติ 10 ด้าน (Jolley, 1997) วิเคราะห์ได้แก่

1. การจัดอันดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งใช้ข้อมูลการจัดอันดับจากรายงาน

ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ปี ค.ศ. 2004 ของ World Economic Forum ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์เป็นเกณฑ์

2. นโยบายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายระดับชาติของแต่ละประเทศ
3. การมีมหาวิทยาลัยในประเทศที่ติดอันดับโลก ได้ใช้เกณฑ์การจัดอันดับของหนังสือพิมพ์อังกฤษ "Times Higher" ปี ค.ศ. 2005 ซึ่งมีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยต่างๆ ในโลกประจำปี
4. จำนวนหลักสูตรนานาชาติของแต่ละประเทศมี โดยใช้สถิติของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศนั้นๆ
5. จำนวนนักศึกษาต่างชาติในประเทศต่างๆ ในปี ค.ศ. 2005 โดยใช้สถิติของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศนั้นๆ
6. จำนวนมหาวิทยาลัยนานาชาติซึ่งเป็นสาขาของมหาวิทยาลัยต่างชาติมาเปิดการสอนในประเทศนั้นๆ โดยใช้สถิติจากกระทรวงศึกษาธิการของประเทศนั้นๆ
7. การมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับชาติ
8. การจัดอันดับความพร้อมด้านระบบสารสนเทศ โดยใช้ข้อมูลจากรายงานศักยภาพการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ในปี ค.ศ. 2004 ของ World Economic Forum ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์
9. การมี Website ระดับชาติประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติ เพื่อการสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยต่างๆ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติเพื่อรับสมัครนักศึกษาหรือคณาจารย์ต่างประเทศ
10. การมีหน่วยงานเฉพาะที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติ ซึ่งจัดขึ้นโดยภาครัฐ เพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์หลักสูตร และสร้างเครือข่ายตลอดจนให้บริการนักศึกษาต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์เอกสาร การส่งแบบสำรวจไปยังสถานทูตในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประจำประเทศไทย ได้แก่ ประเทศบรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานทูตบางส่วน ได้แก่ สถานทูตอินโดนีเซีย และสถานทูตมาเลเซีย และผู้บริหารองค์กรท่องเที่ยวสิงคโปร์ประจำประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่าประเทศดังกล่าวส่วนใหญ่มีการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในระดับที่ต่างกันอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาล มีเพียง 3 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ที่มีนโยบายของรัฐบาลในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค (regional education hub) ประเทศสิงคโปร์มีศักยภาพการแข่งขันของประเทศสูงที่สุดคือลำดับที่ 2 เมื่อเทียบกับประเทศไทยและมาเลเซีย ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 34

และ 31 ตามลำดับ ทั้ง 3 ประเทศมีมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับ World Ranking ของนิตยสาร Time Higher (2005) ของอังกฤษ ได้แก่ มหาวิทยาลัยแห่งชาติของ Singapore (NUS) ติดอันดับที่ 22 และอันดับที่ 9 ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ และไอที จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยติดอันดับที่ 121 ในภาพรวม และติดอันดับที่ 46 ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ส่วนมหาวิทยาลัย Malaya ของมาเลเซียติดอันดับที่ 169 จากจำนวนมหาวิทยาลัยชั้นนำ 200 สถาบัน

ประเทศสิงคโปร์ได้เปรียบโดยการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการในทุกหลักสูตรที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา ทำให้สามารถดึงดูดนักศึกษาต่างชาติได้จำนวนมาก

ภาพรวมการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถสรุปในตารางดังต่อไปนี้

ในในช่วงทศวรรษที่ 1970 ประเทศฟิลิปปินส์เคยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นประเทศที่นักศึกษาในภูมิภาคนิยมไปเรียนจำนวนมาก แต่ในระยะหลัง ประเทศฟิลิปปินส์ประสบภาวะการเมืองที่ไร้เสถียรภาพ เศรษฐกิจตกต่ำ ภาวะเงินเฟ้อ ความไม่สงบของการแบ่งแยกดินแดนของชาวมุสลิม ทำให้ประเทศฟิลิปปินส์สูญเสียสถานภาพด้านศูนย์กลางการศึกษาไป ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับการจัดอันดับที่ 76 ในด้านศักยภาพการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ ซึ่งได้อันดับที่ 7 ประเทศมาเลเซีย ได้อันดับที่ 31 และประเทศไทยได้อันดับที่ 34

จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำในทวีปเอเชีย (IMD, 2003) จะเห็นได้ว่าคุณภาพของการศึกษาของฟิลิปปินส์นั้นยังไม่ดีเท่าที่ควร มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (University of Philippines) มหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของประเทศฟิลิปปินส์ได้รับการจัดอันดับไว้ที่ 44 จากมหาวิทยาลัยชั้นนำ 80 แห่งในเอเชีย การศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานหรืออุดมศึกษา ไม่ได้พัฒนาคุณภาพต่อเนื่องและจริงจัง ซึ่งเป็นเพราะเศรษฐกิจตกต่ำ ขาดงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน ครูได้ค่าจ้างน้อยและมีคุณภาพต่ำ ระบบประกันคุณภาพไม่ดีพอทำให้หลักสูตรไม่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล อีกทั้งปัจจุบันรัฐบาลฟิลิปปินส์ไม่มีนโยบายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคและยังอยู่ในช่วงปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา นอกจากนี้ยังไม่มีความพร้อมด้านระบบสารสนเทศที่จะสนับสนุนการศึกษานานาชาติ จึงทำให้ประเทศฟิลิปปินส์สูญเสียความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆในภูมิภาค จะเห็นได้ว่าประเทศสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับที่ 1 ในด้านความพร้อมด้านระบบสารสนเทศ โดยมาเลเซียได้อันดับที่ 27 และประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 36

ทั้งประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียต่างมีเว็บไซต์ระดับชาติในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติ และมีหน่วยงานเฉพาะที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติซึ่งมีส่วนช่วยในการให้บริการนักศึกษาต่างชาติอย่างครบวงจร

กลยุทธ์สำคัญอีกประการหนึ่งในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเอเชียที่เข้ามาศึกษาในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ได้แก่ การมีมหาวิทยาลัยชั้นนำจากประเทศตะวันตกเข้ามาเปิดสาขาในประเทศดังกล่าวจำนวนมาก

มหาวิทยาลัยต่างชาติที่เปิดสอนในประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย มีดังนี้

ตารางที่ 16 : มหาวิทยาลัยต่างชาติที่เปิดในสิงคโปร์

ประเทศ	มหาวิทยาลัยต่างชาติที่เปิดสาขา
ในประเทศสิงคโปร์	<ol style="list-style-type: none"> 1. มหาวิทยาลัย Harvard สหรัฐอเมริกา 2. สถาบันเทคโนโลยี MIT สหรัฐอเมริกา 3. สถาบันธุรกิจระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย Chicago (GSB) สหรัฐอเมริกา 4. มหาวิทยาลัย Cornell สหรัฐอเมริกา 5. มหาวิทยาลัย John Hopkins สหรัฐอเมริกา 6. New York Institute of Finance สหรัฐอเมริกา 7. Wharton Business School สหรัฐอเมริกา 8. Georgia Institute of Technology สหรัฐอเมริกา 9. มหาวิทยาลัย Universitas 21 Global การรวมตัวของมหาวิทยาลัย (16 ประเทศ) 10. มหาวิทยาลัย University of New South Wales ออสเตรเลีย 11. Peabody Institute ออสเตรเลีย 12. สถาบัน INSEAD จากประเทศฝรั่งเศส 13. Technische Universiteit Eindhoven ประเทศเนเธอร์แลนด์ 14. Technische Universität München ประเทศเยอรมัน

ในปี พ.ศ. 2541 ภายใต้อดีตนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ Goh Chok Tong คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (EDB) ได้เชิญมหาวิทยาลัยระดับชั้นนำของโลก อาทิเช่น มหาวิทยาลัย Harvard สถาบันเทคโนโลยี MIT มหาวิทยาลัย Cornell มหาวิทยาลัย John Hopkins จากสหรัฐอเมริกา และสถาบัน INSEAD จากประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น มาเปิดหลักสูตรหรือสาขาในประเทศสิงคโปร์ ทั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันนโยบายให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ เพราะมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงดังกล่าวจะสามารถดึงดูดนักศึกษาชาวต่างชาติโดยเฉพาะในภูมิภาคนี้ให้หันมาศึกษาในประเทศสิงคโปร์แทนการเดินทางไปประเทศตะวันตก

ตารางที่ 17 : มหาวิทยาลัยต่างชาติที่เปิดในมาเลเซีย

ประเทศ	มหาวิทยาลัยต่างชาติที่เปิดสาขา
ในประเทศมาเลเซีย	<ol style="list-style-type: none"> 1. มหาวิทยาลัย Nottingham สหราชอาณาจักร 2. มหาวิทยาลัย Monash ออสเตรเลีย 3. มหาวิทยาลัย Swinburne ออสเตรเลีย 4. มหาวิทยาลัย Curtin ออสเตรเลีย 5. มหาวิทยาลัย FTMS – De Montfort สหราชอาณาจักร
ในประเทศไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. มหาวิทยาลัย Webster สหรัฐอเมริกา 2. มหาวิทยาลัย Stamford มาเลเซีย 3. มหาวิทยาลัย Swinburne ออสเตรเลีย

จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียมีจุดแข็งที่สามารถดึงดูดมหาวิทยาลัยต่างชาติที่มีชื่อเสียงให้ไปเปิดสาขาในประเทศตนได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศมาเลเซียประสบความสำเร็จในการจัดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในประเทอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย โดยนักศึกษามาเลเซียสามารถเรียนในประเทศมาเลเซียและได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ทำให้มาเลเซียสามารถดึงดูดนักศึกษาในภูมิภาคเอเชียและตะวันออกกลางได้สำเร็จ ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีมหาวิทยาลัยจากประเทศตะวันตกที่มีชื่อเสียงมาเปิดสาขาในประเทศ

นอกจากนี้ได้แสดงการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการเรียนระดับอุดมศึกษาและค่าใช้จ่ายส่วนตัวในประเทศต่างๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 18 : เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่างๆ

สาขาคอมพิวเตอร์ (3 ปี)

รายการ	เรียนมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่เปิดสอนในมาเลเซีย	เรียนในออสเตรเลีย
ค่าเรียน	215,760 บาท	360,760 บาท
ค่ากินอยู่	101,040 บาท	303,160 บาท
ค่าประกันสุขภาพ	2,120 บาท	6,920 บาท
ค่าวีซ่า (จ่ายครั้งเดียว)	2,840 บาท	7,520 บาท
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อ 1 ปี	321,760 บาท	678,360 บาท
ค่าใช้จ่ายทั้งหมดใน 3 ปี	959,680 บาท	2,020,000 บาท

แหล่งข้อมูล: คู่มือการศึกษามาเลเซีย

ค่าใช้จ่ายการเรียนปริญญาด้านมนุษยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ต่อปี)

ประเทศ	ค่าเรียน	ค่าใช้จ่ายส่วนตัว	ค่าใช้จ่ายทั้งหมด
ออสเตรเลีย	392,800 บาท	312,440 บาท	705,240 บาท
แคนาดา	272,120 บาท	348,280 บาท	620,400 บาท
ฝรั่งเศส (สถาบันของรัฐ)	น้อย	516,240 บาท	516,240 บาท
มาเลเซีย (สถาบันเอกชน)	160,000 บาท	104,000 บาท	264,000 บาท
นิวซีแลนด์	315,760 บาท	430,600 บาท	746,360 บาท
สิงคโปร์ (สถาบันเอกชน)	243,280 บาท	291,920 บาท	535,200 บาท
สหราชอาณาจักร	601,160 บาท	454,000 บาท	1,055,160 บาท
สหรัฐอเมริกา (สถาบันของรัฐ)	539,120 บาท	452,840 บาท	991,960 บาท
สหรัฐอเมริกา (สถาบันเอกชน)	944,600 บาท	486,160 บาท	1,430,760 บาท

แหล่งข้อมูล: www.studyincanada.ca และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลมาเลเซียเน้นเน้นกลยุทธ์ด้านราคาด้วย อัตราค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพที่ต่ำ เมื่อเทียบกับการไปเรียนในประเทศตะวันตกและสิงคโปร์ รัฐบาลมาเลเซียได้มีการแจกเอกสารค่าเล่าเรียนผ่านกระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย และสถานทูตมาเลเซียประจำประเทศต่างๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ ประเทศมาเลเซียได้เน้นการประชาสัมพันธ์จุดแข็งด้านอัตราค่าเล่าเรียนที่ถูกกว่า เช่น การเรียนในประเทศมาเลเซีย แต่ได้รับปริญญาจากต่างประเทศ ถ้าเรียนระดับปริญญาตรี (3 ปี) ในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ในมาเลเซียใช้ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเพียงครั้งเดียว เมื่อเทียบกับการไปเรียนสาขาเดียวกันในประเทศออสเตรเลีย คือ มีค่าใช้จ่ายเพียง 959,680 บาท ในมาเลเซีย แต่ค่าใช้จ่ายสูงถึง 2,020,000 บาทในออสเตรเลีย และถ้าเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการเรียนต่อปีในสาขามนุษยศาสตร์และวิทยาศาสตร์จะพบว่าค่าใช้จ่ายในมาเลเซียต่ำที่สุด ได้แก่ 264,000 บาท/ปี ในขณะที่การเรียนในประเทศแถบตะวันตก โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสหรัฐอเมริกาใช้ค่าใช้จ่ายสูงถึง 1,430,760 บาท/ปี เนื่องจากค่าเรียนที่แพงและค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่สูงกว่ามาก

จะเห็นได้ว่าหากเรียนในประเทศมาเลเซียโดยให้หลักสูตรมหาวิทยาลัยต่างชาติสามารถรับปริญญาของประเทศนั้นๆ โดยไม่ต้องเดินทางออกนอกประเทศ ทำให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ครั้งหนึ่ง จึงทำให้ทั้งนักศึกษามาเลเซียเองและนักศึกษาต่างชาตินิยมเข้ามาศึกษาในมาเลเซียเป็นอัตราที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ใน 10 ปีที่ผ่านมา

จากการศึกษาจากเอกสาร รายงานการวิจัย แบบสำรวจที่ส่งไปยังสถานทูตมาเลเซียและสถานทูตสิงคโปร์ ประจำประเทศไทย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานทูตมาเลเซียในประเทศไทย และเจ้าหน้าที่หน่วยงานการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของสิงคโปร์ (Singapore Tourism Board) สามารถสรุปรูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศดังกล่าว พร้อมข้อจูงใจต่างๆ (initiative) จากรัฐบาลในการดึงนักศึกษาต่างชาติดังต่อไปนี้

สรุปรูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในสิงคโปร์และมาเลเซีย

จากการศึกษาข้อมูล แบบสำรวจ ภาพรวมของการศึกษานานาชาติในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย การวิเคราะห์เอกสาร รายงานวิจัย เว็บไซต์ และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติของหน่วยงานการท่องเที่ยวสิงคโปร์ (Singapore Tourism Board) ณ ประเทศสิงคโปร์ (กรกฎาคม พ.ศ. 2549) และการสัมภาษณ์อุปทูตทางการศึกษาของสถานทูตมาเลเซียประจำประเทศไทย (พฤษภาคม พ.ศ. 2549) ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศดังกล่าวในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ สามารถสรุปรูปแบบในประเด็นหลักๆ โดยใช้มิติ 6 ด้านของ Jolley ซึ่งทั้งสองประเทศมีจุดเด่นร่วมกันดังนี้

ตารางที่ 19 : สรุปรูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย

รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ	สิงคโปร์	มาเลเซีย
1. นโยบายของรัฐบาล	รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ (Global Schoolhouse) โดยการสนับสนุนของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development Board, EDB) มีการประสานงานอย่างชัดเจนระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวสิงคโปร์ (STB) ในการผลักดันด้านนโยบายดังกล่าว	รัฐบาลมีนโยบายชัดเจน (Vision 2020) ในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ โดยการปฏิรูปการศึกษาในปลาย ค.ศ. 1980 และส่งเสริมให้มีการเปิดมหาวิทยาลัยเอกชน ทำให้จำนวนเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าใน 10 ปีที่ผ่านมา (จาก 280 สถาบัน เป็น 704 สถาบันในปัจจุบัน)
2. มีหน่วยงานที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติเฉพาะ	มีหน่วยงาน Singapore Tourism Board (STB) และเปิดสาขาในประเทศเป้าหมาย ได้แก่ อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย เกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน ไต้หวัน ไทย ฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหรัฐอาหรับเอมิเรต ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เยอรมัน อังกฤษ และอเมริกา	มีศูนย์กลางการส่งเสริมการศึกษามาเลเซีย (MEPC) มีสาขาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐอาหรับเอมิเรต อินโดนีเซีย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ตั้งอยู่ในสถานทูตมาเลเซียในประเทศดังกล่าว
3. การปรับกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> - อนุญาตให้มหาวิทยาลัยต่างชาติเปิดสาขาในประเทศ - อนุญาตมหาวิทยาลัยต่างชาติให้ครองกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - อนุญาตให้มหาวิทยาลัยต่างชาติเปิดสาขาในประเทศ และใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการเรียนการสอน - ยกเว้นค่าภาษีสำหรับการนำเข้าตำราและอุปกรณ์ทางการศึกษา โดยควบคุมของกระทรวงการคลัง - บริษัทเอกชนที่ตั้งสถาบันการศึกษา ด้านเทคโนโลยี หรืออาชีพศึกษาจะได้รับ การยกเว้นภาษี 100% (Investment Tax Allowance) เป็นเวลาสูงสุดถึง 10 ปี - บริษัทที่สนับสนุนสถาบันการศึกษา ของรัฐหรือกึ่งรัฐ ด้านการเงิน อุปกรณ์ และเครื่องมือการเรียนการสอน จะได้รับการลดหย่อนภาษี - สถาบันฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีและ อาชีพศึกษาที่ยกระดับสถาบัน และขยาย สถาบัน จะได้รับการยกเว้นภาษี

รูปแบบการส่งเสริม การศึกษานานาชาติ	สิงคโปร์	มาเลเซีย
4. ด้านการบริหารจัดการของ มหาวิทยาลัย	<ul style="list-style-type: none"> - มหาวิทยาลัยเอกชนได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังด้านคุณภาพทางวิชาการ โดยรัฐให้การรองรับและช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยหน่วยงาน STB - มหาวิทยาลัยเอกชนที่ผ่านการรับรองของรัฐจะได้รับการช่วยเหลือด้านการออกวีซ่าให้นักศึกษาต่างชาติ โดยกองตรวจคนเข้าเมือง - ปี ค.ศ. 2003 รัฐบาลมีรางวัลให้สถาบันเอกชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานด้านคุณภาพการบริหารจัดการ (Singapore Quality Class, SQC) สถาบันเอกชนที่ได้รับการรับรองจะได้รับการช่วยเหลือด้านการออกวีซ่าให้นักศึกษาต่างชาติ - สถาบันเอกชนที่มีมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพนักศึกษา เช่น ด้านการเก็บค่าเล่าเรียน การไกล่เกลี่ยปัญหา การเปิดเผยข้อมูล จะได้รับรางวัล Case Trust Mark จากรัฐบาล - มหาวิทยาลัยเอกชนได้รับเงินกู้ระยะสั้นในการดำเนินการ โดยหน่วยงานของรัฐ (SPRING) - มหาวิทยาลัยเอกชนได้รับเงินอุดหนุนในการเข้าระบบประกันคุณภาพของรัฐ 	<p>มหาวิทยาลัยเอกชนสามารถเปิดได้มากขึ้นภายใต้การกำกับของคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - มหาวิทยาลัยของมาเลเซียสามารถให้ปริญญาจากมหาวิทยาลัยต่างชาติที่เป็นพันธมิตรในระบบการเรียนแบบ Twinning Program ได้
5. กลยุทธ์การดึงนักศึกษา ต่างชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - มหาวิทยาลัยเก็บค่าเล่าเรียนนักศึกษาต่างชาติสูงกว่านักศึกษาสิงคโปร์เพียง 10% โดยรัฐบาลเป็นผู้ให้เงินอุดหนุน - มีหน่วยงาน STB ดูแลนักศึกษาครบวงจร- มีทุนกู้ยืมให้นักศึกษาต่างชาติ - มีการจัดหางานให้นักศึกษาต่างชาติเมื่อเรียนจบ และมีบริการแนะแนววิชาชีพ - จัดหาที่พักที่ได้มาตรฐานให้นักศึกษาต่างชาติ - มีระบบคุ้มครองสวัสดิภาพนักศึกษาต่างชาติ (Student Protection Scheme, SPS) 	<ul style="list-style-type: none"> - มหาวิทยาลัยของรัฐบริหารงานอิสระด้านการเงิน วิชาการ และบุคลากร - มหาวิทยาลัยเก็บค่าเล่าเรียนนักศึกษาต่างชาติและมาเลเซียเท่ากัน - อนุญาตให้นักศึกษาทำงานในประเทศ

รูปแบบการส่งเสริม การศึกษานานาชาติ	สิงคโปร์	มาเลเซีย
6. ระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อ การศึกษานานาชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบสารสนเทศของมาเลเซียถูกจัดอันดับที่ 27 (Multi-Media Super Corridor, MSC) ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบทางไกลกับมหาวิทยาลัยในประเทศตะวันตก (Long Distance Learning) และห้องสมุดที่ทันสมัย - รัฐบาลมีเว็บไซต์รวมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบสารสนเทศของสิงคโปร์จัดอยู่ในอันดับที่ 1 ของโลก (Singapore One, MSC) ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบ E-learning และห้องสมุดที่ทันสมัย - รัฐบาลมีเว็บไซต์รวมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร www.singaporeedu.gov.sg

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าทั้งประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียมีความพร้อมในระดับหนึ่งในการพัฒนาการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนและการสนับสนุนอย่างเต็มที่ไม่ว่าด้านงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อผลักดันการศึกษานานาชาติ โดยหวังการเพิ่มรายได้นำเข้าให้กับประเทศในอนาคต และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศในเวทีสากล นอกจากนี้ ทั้งสองประเทศมีหน่วยงานเฉพาะที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติ และมีกลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุก ในการดึงนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศ นอกจากนี้ได้มีการตั้งสำนักงานตัวแทนในประเทศเป้าหมายต่างๆ อาทิเช่น ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศในตะวันออกกลาง เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติได้ทั่วถึง ทำให้ทั้งสองประเทศสามารถเพิ่มตัวเลขนักศึกษาต่างชาติในประเทศของตน ได้อย่างรวดเร็วตามเป้าหมาย โดยในอีก 5 ปีข้างหน้า ประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ได้ตั้งเป้านักศึกษาต่างชาติถึง 150,000 คนในแต่ละประเทศ

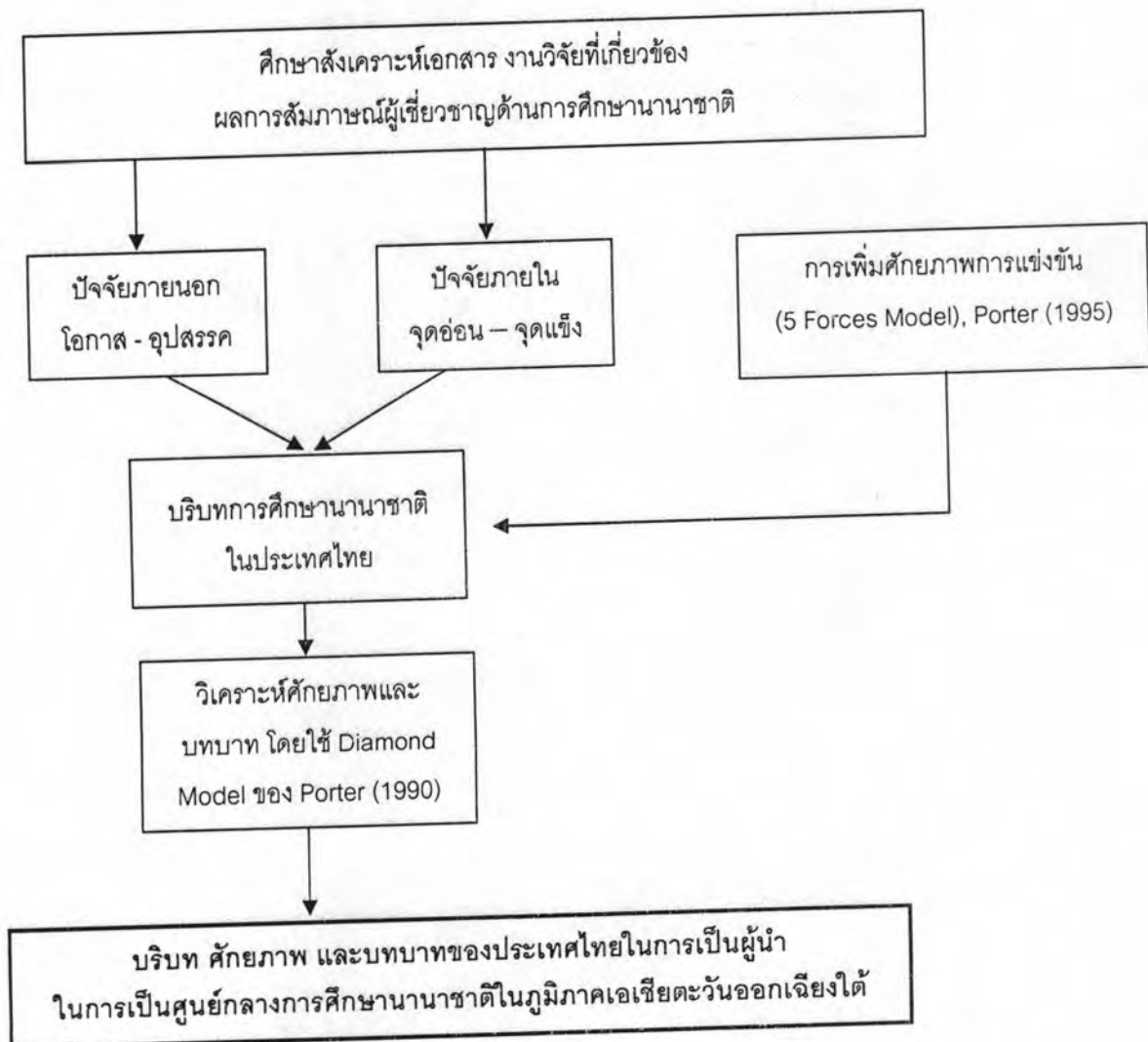
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บริบท ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

ส่วนที่ 1

2.1 การวิเคราะห์บริบทการศึกษานานาชาติในประเทศไทย

การวิเคราะห์บริบทการศึกษานานาชาติในประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์ด้านสภาพแวดล้อมปัจจุบันทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ เอกสาร วารสาร บทความ ผลการประชุมสัมมนา งานวิจัย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 ท่าน การวิเคราะห์แรงผลักดัน 5 ประการ (Five Forces Model) ของ Porter (1995) และการวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค และจุดอ่อนจุดแข็ง ของ Certo and Peter (1996)

แผนภูมิที่ 8 : การวิเคราะห์บริบท ศักยภาพและบทบาทของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.1.1 สภาพปัจจุบันของการศึกษานานาชาติในประเทศไทย

การให้การบริการด้านการศึกษามีความสำคัญทั้งต่อเศรษฐกิจการพัฒนาภายในประเทศไทยและยังมีผลต่อรายได้เข้าประเทศจากมูลค่าการส่งออก การเปิดหลักสูตรนานาชาติในประเทศเป็นการสงวนเงินตราของประเทศไว้เพื่อไม่ให้นักศึกษาไทยต้องเดินทางไปศึกษาต่างประเทศมากเกินไป

ในปี พ.ศ. 2547 มีนักศึกษาไทยเดินทางไปศึกษาต่อประเทศสหรัฐอเมริกามากที่สุด 8,937 คน รองลงมาได้แก่ออสเตรเลีย 5,499 คน สหราชอาณาจักร 3,754 คน ประเทศญี่ปุ่น 1,064 คน และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน 1,544 คน

ในขณะที่ประเทศไทยเอง การศึกษานานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการเปิดหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2548 มีถึง 709 หลักสูตร ในขณะที่ปี พ.ศ. 2544 มีเพียง 387 หลักสูตร จำนวนนักศึกษาต่างชาติในปี พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นถึง 5,601 คน จาก 72 ประเทศ โดยแยกเป็นเพศชาย จำนวน 3,298 คน หรือร้อยละ 58.88 ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด และเพศหญิง จำนวน 2,303 คน หรือร้อยละ 41.12 ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2544 มีนักศึกษาต่างชาติเพียง 2,500 คน จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2548 เพิ่มขึ้นโดยรวมเป็นจำนวน 13% ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากเงินตราต่างประเทศจากนักศึกษาเหล่านี้ ถึง 8,000 ล้านบาท ซึ่งขึ้นมาเป็นจำนวน 6 เท่าเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2544 (รายละเอียดภาคผนวก ง)

นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในไทยส่วนใหญ่ศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คือ 3,902 คน หรือร้อยละ 69.66 ของจำนวนนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด ระดับปริญญาโท จำนวน 1,297 คน หรือร้อยละ 23.15 ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตจำนวน 98 คน หรือร้อยละ 1.74 ระดับปริญญาเอก จำนวน 161 คน หรือร้อยละ 2.87 ระดับประกาศนียบัตรจำนวน 120 หรือร้อยละ 2.14

นักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่มาจากประเทศแถบเอเชีย โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 28.83 รองลงมาคือประเทศสหภาพมา ร้อยละ 8.73 และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ร้อยละ 7.78 เป็นต้น และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ร้อยละ 7.32 เป็นต้น (รายละเอียดภาคผนวก ง)

นักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัว ร้อยละ 74 ในการเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย โดยเฉพาะนักศึกษาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในขณะที่นักศึกษาจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวส่วนใหญ่ได้รับทุนจากหน่วยงานของไทยหรือทุนการศึกษาจากต่างประเทศ

นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยนิยมเรียนวิชาด้านการบริหารธุรกิจ ร้อยละ 4.98 การตลาด ร้อยละ 4.76 ภาษาไทย ร้อยละ 3.82 และภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจ ร้อยละ 2.83 (รายละเอียดภาคผนวก ง)

นักศึกษาต่างชาติ ร้อยละ 40.13 เรียนในมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน และรองลงมาคือมหาวิทยาลัยมหิดล ร้อยละ 8.49 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 4.33 และมหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย) ร้อยละ 3.87 (รายละเอียดภาคผนวก ง)

จากฐานข้อมูล Business Online (BOL) พบว่า อัตราการเติบโตของรายได้และกำไร ธุรกิจสาขาบริการการศึกษาไทย (คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 9.93 ของภาคบริการรวมทั้งหมด และคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 8.48 ของรายได้มวลรวมประชาชาติของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2545 ธุรกิจการศึกษาของไทยมีอัตราการเติบโตทั้งในด้านรายได้และกำไร ในทางที่เพิ่มขึ้นในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2542 – 2545) (รายละเอียดภาคผนวก ง)

จากวิเคราะห์ตัวเลขทั้งหมดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีความพร้อมในระดับหนึ่งในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ เช่น จำนวนหลักสูตรนานาชาติ อัตราการเติบโตของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เลือกเข้ามาศึกษาในประเทศไทย และมีแนวโน้มที่ดีในการเพิ่มรายได้ให้กับประเทศชาติ โดยเน้นประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้ (GMS) เป็นประเทศเป้าหมาย ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม กัมพูชา และประเทศที่กำลังพัฒนา ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย เป็นต้น

2.1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

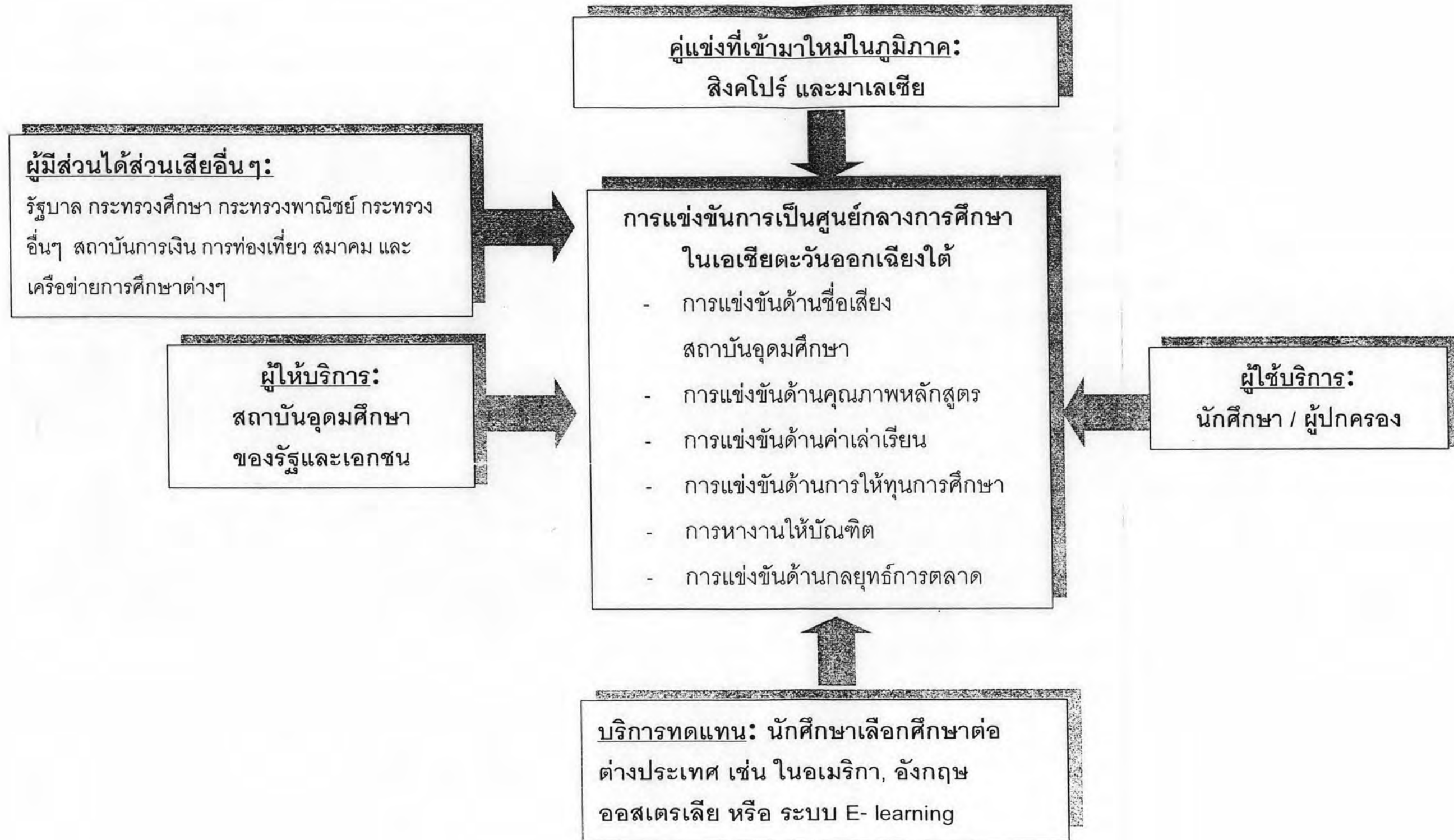
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกทั่วไป 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมและเทคโนโลยี ได้แก่ ระบบการสื่อสาร ระบบสารสนเทศ โดยตรวจสอบโอกาสที่จะเอื้อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกใช้แรงผลักดัน 5 ประการของ Porter ได้แก่

1. แรงผลักดันที่ 1 การเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่
2. แรงผลักดันที่ 2 การแข่งขันในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ
3. แรงผลักดันที่ 3 ภาวะคุกคามของบริการทดแทน
4. แรงผลักดันที่ 4 อำนาจต่อรองของลูกค้า ได้แก่ นักศึกษา/ผู้ปกครอง
5. แรงผลักดันที่ 5 อำนาจต่อรองของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติ ทั้งของภาครัฐและเอกชน

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ภายใต้แรงผลักดันแต่ละด้าน นอกจากนี้จะทำการวิเคราะห์แรงผลักดันที่ 6 (Porter, 1995) ได้แก่ อำนาจต่อรองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เช่น รัฐบาล หน่วยงานต่างๆ และสมาคมวิชาชีพ ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันอุดมศึกษาดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภาพที่ 9 : การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยใช้โมเดลแรงผลักดัน 5 ประการ (Five Forces Model) ของ Porter
 สภาวะการแข่งขันของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากแผนภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่า

แรงผลักดันที่ 1 การเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่ (Threat of New Entrants)

จากการวิเคราะห์สมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษานานาชาติ และรูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย จะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศได้ก้าวไกลไปมาก ทั้งในด้านคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา ด้านจำนวนมหาวิทยาลัยต่างชาติที่เข้าไปเปิดสาขาในประเทศและจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มีจำนวนถึงเกินครึ่งแสนคนในปัจจุบัน จากการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาปี พ.ศ. 2549 โดยสถาบัน IMD แห่งประเทศสวิสเซอร์แลนด์ คุณภาพและมาตรฐานของการบริการ การศึกษานานาชาติระดับอุดมศึกษาของไทยต่ำกว่า ประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย โดยประเทศไทยด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 14 และมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 37 ในด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 ประเทศสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 1 และมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 20

แรงผลักดันที่ 2 การแข่งขันในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Rivalry among Existing Firms)

ประเทศไทยต้องแข่งขันกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียในหลายด้านด้วยกัน ได้แก่ การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา ด้านคุณภาพหลักสูตร ด้านราคาค่าเล่าเรียน ด้านการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ การจัดงานให้บัณฑิตต่างชาติเมื่อสำเร็จการศึกษา และการวางกลยุทธ์การตลาดเชิงรุกในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะในภาวะที่ความต้องการเรียนหลักสูตรนานาชาติในภูมิภาคมีเพิ่มมากขึ้น

แรงผลักดันที่ 3 ภาวะคุกคามของการบริการทดแทน (Threat of Substitute Products or Services)

ยังมีนักศึกษาในเอเชีย รวมทั้งนักศึกษาไทยจำนวนมากที่มีค่านิยมเดินทางไปศึกษาต่อในประเทศโลกตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เพื่อได้ปริญญาบัตรจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในโลกตะวันตก นักศึกษากลุ่มนี้มีกำลังซื้อสูง (purchasing power) แต่อาจจะลดจำนวนไปบ้างในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพในประเทศดังกล่าวข้างต้นสูงขึ้น และการออกวีซ่าให้นักศึกษาเข้มงวดขึ้น โดยเฉพาะหลักเหตุการณ์กั้นยานทมิฬในสหรัฐอเมริกา และมีนักศึกษาอีกจำนวนหนึ่งเลือกเรียนระบบทางไกล (E-learning) กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

แรงผลักดันที่ 4 อำนาจต่อรองของผู้ให้บริการ (Bargaining Power of Buyers)

นักศึกษาและผู้ปกครองมีสถาบันการศึกษานานาชาติทั้งในประเทศและนอกประเทศให้เลือกมากขึ้น ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นทำให้นักศึกษาและผู้ปกครองเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ของสถาบันการศึกษาได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ทำให้มีการเปรียบเทียบสถาบันต่างๆ ในด้านคุณภาพ หลักสูตร คณาจารย์ และค่าใช้จ่าย

แรงผลักดันที่ 5 อำนาจต่อรองของผู้ให้บริการ (Bargaining Power of Suppliers)

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีอำนาจต่อรองสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน เนื่องจากมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานกว่า มีชื่อเสียงมากกว่า และโดยเฉพาะมีค่าเล่าเรียนที่ต่ำกว่าสถาบันเอกชน เนื่องจากรัฐให้การสนับสนุน โดยเฉพาะด้านงบประมาณ

แรงผลักดันที่ 6 อำนาจต่อรองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ (Bargaining Power of other Stakeholders)

รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทอย่างชัดเจนในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศไทย และเป็นผู้ควบคุมนโยบายการศึกษาและงบประมาณสนับสนุน ตลอดจนกำหนดกฎหมายด้านการควบคุมมาตรฐานการศึกษา การเปิดของสถาบันต่างชาติในประเทศ ตลอดจนการให้ใบอนุญาตการทำงานของคณาจารย์ต่างประเทศและการออกวีซ่าให้นักศึกษาต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ภายใต้แรงผลักดันแต่ละด้านแล้ว นำมาสู่การเสนอศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทย ได้ดังต่อไปนี้

- การแข่งขันในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคนี้อยู่ในระดับสูง เนื่องจากมีคู่แข่งสำคัญ 2 รายได้แก่ สิงคโปร์และมาเลเซีย
- การเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่อยู่ในระดับสูง เนื่องจากมีสถาบันที่มีชื่อเสียงจากประเทศตะวันตกเข้ามาเปิด นอกจากนี้รัฐบาลสิงคโปร์และมาเลเซียมีการส่งเสริมการศึกษานานาชาติอย่างแท้จริง โดยตั้งหน่วยงานเฉพาะและมีสาขาในประเทศไทยเป้าหมาย รวมทั้งในประเทศไทยด้วย
- อำนาจต่อรองของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะของรัฐยังอยู่ในระดับกลางและมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากความต้องการของนักศึกษาในการเรียนหลักสูตรนานาชาติมีมากขึ้น และตลาดแรงงานต้องการผู้ใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเป็นจำนวนมากขึ้น
- อำนาจต่อรองของผู้ให้บริการอยู่ในระดับสูง เนื่องจากมีสถาบันให้เลือกมากขึ้นทั้งในและนอกประเทศ และสามารถเข้าถึงข้อมูลด้วยตัวเองได้ง่ายในระบบสารสนเทศ
- ภาวะคุกคามจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ อยู่ในระดับกลาง เนื่องจากมีข้อกำหนดของ

ภาครัฐในด้านการให้ใบอนุญาตให้มหาวิทยาลัยต่างชาติเปิดสาขาในประเทศไทย และการออกวีซ่าให้นักศึกษาและคณาจารย์ต่างชาติ โดยรวมจากแรงผลักดันทั้งหมด การเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคนี้ จะมีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น เพราะความต้องการการเรียนหลักสูตรนานาชาติมีมากขึ้น และรัฐบาลโดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียทุ่มเทงบประมาณและบุคลากรในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สภาวะการแข่งขันการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถสรุปได้ดังนี้

การแข่งขันในการให้บริการด้านศึกษานานาชาติอยู่ในระดับสูง เนื่องจากมีผู้ให้บริการหลายรายทั้งในและนอกประเทศ การเข้ามารับสมัครนักศึกษาต่างชาติของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใช้กลยุทธ์เจาะตลาด โดยการเปิดสำนักงานตัวแทนในประเทศนั้นๆ ทำให้นักศึกษามีโอกาสเลือกมากขึ้น และเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายจึงหันมาเลือกเรียนในภูมิภาคนี้มากขึ้น เพราะค่าใช้จ่ายในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลียสูงกว่ามาก โอกาสที่ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติอยู่ในระดับกลาง แต่มีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะความต้องการของตลาดสูงขึ้น แต่ต้องแข่งด้านคุณภาพของหลักสูตร ชื่อเสียงของสถาบัน และราคาค่าเล่าเรียน รัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการมีอิทธิพลในการผลักดันให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติได้

2.1.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในทั้งจุดแข็ง-จุดอ่อนของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคนี้ และสภาพแวดล้อมภายนอก คือ โอกาส-อุปสรรค ของการดำเนินการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศ หรือที่เรียกว่าการวิเคราะห์ SWOT (Strength, Weakness, Opportunity and Threat ของ Certo and Peter, 1990) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร รายงานวิจัย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ 12 ท่าน (ภาคผนวก ก)

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ศักยภาพ โอกาส-อุปสรรค และจุดอ่อน-จุดแข็ง ของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 12 ท่าน ในด้านศักยภาพ โอกาส-อุปสรรค และจุดอ่อน-จุดแข็ง ของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามประเภทของสถาบันและหน่วยงานซึ่งมีทั้งของรัฐบาล เอกชน องค์กรอิสระและองค์กรต่างประเทศ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 12 ท่าน มีความเห็นตรงกันทุกคนว่า

ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยสรุปผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 ท่าน และการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าโอกาสและอุปสรรคของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติมี ดังนี้

โอกาสของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

1. ทำเลที่ตั้งภูมิศาสตร์ของประเทศไทย ได้เปรียบ เนื่องจากอยู่กลางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจุดเชื่อมประเทศอื่นๆ ในเอเชีย ยุโรป และออสเตรเลีย
2. สังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย และความมั่นคงทางการเมืองในระดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ในเอเชีย
3. วัฒนธรรมไทยมีความหลากหลาย คนไทยมีอุปนิสัยเอื้ออารี มีไมตรีที่ดี ไม่มีการแบ่งแยกทางศาสนาและการกีดกันเชื้อชาติและศาสนา มีเสรีภาพและอิสระมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน
4. การมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ตามนโยบายเมืองนำอยู่ของรัฐบาล และมีการปรับปรุงการบริการนักท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยความสะดวก และให้ความปลอดภัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และตำรวจท่องเที่ยว
5. ค่าครองชีพต่ำของประเทศไทย เนื่องจากมีเศรษฐกิจที่มั่นคง มีเกษตรกรรมที่ได้รับการพัฒนาแล้ว และมีสาธารณูปโภคที่อำนวยความสะดวก มีสนามบินนานาชาติ มีระบบขนส่งมวลชนที่ทันสมัย เช่น รถไฟใต้ดิน และรถไฟลอยฟ้า
6. นโยบายของรัฐบาลส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างชัดเจน ส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ บัณฑิตไทยให้มีคุณภาพและมีความเป็นสากล
7. ความต้องการการเรียนหลักสูตรนานาชาติเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีจำนวนโรงเรียนระดับมัธยมที่เปิดหลักสูตรสองภาษาหรือหลักสูตรภาษาอังกฤษ และโรงเรียนนานาชาติที่มีชื่อเสียงมาเปิดในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น เช่น โรงเรียน Harrow และโรงเรียน Shrewsbury ของประเทศอังกฤษมาเปิดมากขึ้น นอกจากนี้ตลาดแรงงานยุคใหม่ในภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยต้องการบุคลากรที่พูดได้อย่างน้อย 2 ภาษา เนื่องจากบริษัทข้ามชาติมาเปิดสาขามากขึ้นในภูมิภาคนี้

อุปสรรคของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

1. การเปิดเสรีทางด้านอุดมศึกษาภายใต้การเปิดเสรีทางการค้า (FTA) มหาวิทยาลัย ต่างชาติจะมีการเปิดสาขามากขึ้นในประเทศไทยด้วยเงินทุนที่สูง ทำให้มหาวิทยาลัยจะเสียเปรียบหลายเรื่อง เช่น ด้านคุณภาพหลักสูตร ด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและสถานที่ อุปกรณ์ต่างๆ จะทำให้มีการแข่งขันมากขึ้น
2. ค่านิยมในการไปศึกษาต่อต่างประเทศ และค่านิยมการได้รับปริญญาจากประเทศตะวันตก เนื่องจากคิดว่าจะได้ความรู้ที่ทันสมัยกว่าและประสบการณ์ที่ดีกว่า
3. ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ชาวต่างชาติรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศอาจจะไม่ยอมรับเรื่องการจัดการศึกษานานาชาติเท่าที่ควร
4. ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการเหมือนประเทศคู่แข่ง เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย จึงทำให้มีข้อจำกัดทางด้านภาษาอังกฤษสำหรับคณาจารย์ และนักศึกษาต่างชาติที่จะต้องใช้สื่อสารในการใช้ชีวิตประจำวันและทำให้บรรยากาศความเป็นสากล โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษามีน้อย เช่น การใช้ภาษาอังกฤษมีเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น
5. ปัญหาสวัสดิภาพความปลอดภัยในทรัพย์สิน ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาความไม่สงบทางภาคใต้ของประเทศ มีผลทำให้คณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติไม่กล้าเข้ามาพำนักในประเทศไทย
6. กฎระเบียบที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ ได้แก่ การไม่อำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตทำธุรกิจการศึกษาของชาวต่างชาติ การออกใบอนุญาตการทำงานให้คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาชาวต่างประเทศ และการออกวีซ่าและต่ออายุวีซ่าของนักศึกษาต่างชาติที่ยังยุ่งยากและล่าช้าในระบบราชการไทย
7. ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังของรัฐ ไม่ว่าหน่วยงานของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ขาดการประสานงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องจากหน่วยงานราชการ ต่างคนต่างทำหน้าที่การตลาด และประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติของตนเอง
8. ขาดการสร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกตะวันตก เมื่อเทียบกับสิงคโปร์ และมาเลเซีย มีแรงผลักดันของหน่วยงานของรัฐภายใต้นโยบายที่ชัดเจนด้านการสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยชั้นนำ เช่น ในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย เป็นต้น ที่จะให้ประโยชน์ร่วมกันแก่มหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน

จุดแข็งของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

จากการประมวลผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 12 ท่าน และเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ประเทศไทยมีจุดแข็ง 5 ประการดังนี้

1. มีสถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรนานาชาติจำนวนมาก ขณะนี้มีถึง 720 หลักสูตร ซึ่งหลักสูตรเหล่านี้กระจายทุกภูมิภาคของประเทศไทย จึงมีความพร้อมในระดับหนึ่งในการรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. คณาจารย์และบุคลากรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ประเทศไทยมีชื่อเสียงด้านการแพทย การเกษตรเขตร้อน และโรงพยาบาลมีคุณภาพสูงในการรักษาคนไข้ชาวต่างชาติในภูมิภาคนี้เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีความเชี่ยวชาญในด้านพุทธศาสนา และด้านโภชนาการและการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น
3. มีทรัพยากร "ภูมิปัญญาไทย" หลายด้านที่เป็นที่สนใจของชาวต่างประเทศ เช่น สมุนไพร อาหาร ทัศนกรรม ด้านการเจียระไน อัญมณี นวดแผนไทย และมวยไทย เป็นต้น
4. ค่าเรียนและค่าใช้จ่ายทางการศึกษาถูก เมื่อเทียบกับประเทศในโลกตะวันตกหรือบางประเทศในภูมิภาค เช่น ฮองกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เป็นต้น รวมทั้งค่าที่พักอาศัยอยู่ในราคาที่เหมาะสม ทำให้เป็นที่น่าสนใจของนักศึกษาต่างชาติ
5. ความพร้อมด้านทรัพยากร การพัฒนาระบบสารสนเทศ มีการพัฒนาให้ทันสมัยและทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นจุดแข็งระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น การพัฒนาห้องสมุด Digital การเรียนแบบ E-learning

จุดอ่อนของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

จากการประมวลผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 12 ท่าน และเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ประเทศไทยมีจุดอ่อน 8 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตรนานาชาติบางหลักสูตรไม่ได้มาตรฐาน หลักสูตรนานาชาติที่เปิดในสถาบันของรัฐและเอกชนต่างมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน บางแห่งใช้หลักสูตรโดยความร่วมมือกับสถาบันชั้นนำในต่างประเทศ เช่น สถาบันคินท์ร กับมหาวิทยาลัย Pennsylvania และมหาวิทยาลัย Northwestern ในขณะที่บางสถาบันพัฒนาขึ้นเองภายในสถาบันซึ่งขาดความเป็นสากลบ้าง
2. ขาดแคลนคณาจารย์ทางต่างประเทศ เนื่องจากต้นทุนการจ้างคณาจารย์ต่างประเทศสูง สถาบันอุดมศึกษาของไทยโดยเฉพาะของรัฐมีปัญหาในการจ้างคณาจารย์ชาวต่างประเทศในอัตราเทียบเท่ากับประเทศตะวันตก หรือแม้กระทั่งสิงคโปร์หรือญี่ปุ่น ทำให้คณาจารย์ต่างประเทศที่มีชื่อเสียงไม่นิยมมาทำงานในประเทศไทย

3. การเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันในและนอกประเทศยังไม่ชัดเจน และยังอยู่ในช่วงการพัฒนาาระบบเทียบโอน ทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักศึกษาจากต่างประเทศได้เท่าที่ควร
 4. การส่งเสริมศึกษานานาชาติในสถาบันและระหว่างสถาบันขาดเอกภาพ โดยรัฐไม่ทำหน้าที่ประสานงานอย่างจริงจัง บางสถาบันอุดมศึกษาไม่มีหน่วยงานวิเทศสัมพันธ์ทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติ
 5. ขาดหน่วยงานที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติเชิงรุก สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานของราชการที่เกี่ยวข้องต่างคนต่างทำงานไปคนละทิศทาง โดยเฉพาะขาดการกำหนดการทำการตลาดเชิงรุกในต่างประเทศ
 6. สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนขาดความร่วมมืออย่างจริงจังกับอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมหลักของประเทศ ซึ่งรัฐบาลควรทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมความสัมพันธ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อผลักดันการทำงานวิจัยร่วมกัน และสร้างตลาดแรงงานกับความต้องการของประเทศและภูมิภาค
 7. สถาบันอุดมศึกษาไทย โดยเฉพาะของเอกชนมีข้อจำกัดเรื่องเงินลงทุน ในการจัดการศึกษานานาชาติ เช่น การลงทุนด้านการวิจัย สถานที่ อุปกรณ์และเครื่องมือ เนื่องจากมหาวิทยาลัยเอกชนไม่มีงบประมาณสนับสนุนเหมือนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
 8. จำนวนนักศึกษาต่างชาติในประเทศยังน้อย ในปีพ.ศ. 2548 มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยเพียงประมาณ 6,000 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาในประเทศแถบเอเชีย เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติประมาณ 50,000 คนในปีเดียวกัน
- ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้าน โอกาส- อุปสรรค และจุดอ่อน- จุดแข็งของประเทศไทย ในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การวิเคราะห์เอกสาร และการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขัน โดยใช้แรงผลักดันทั้ง 5 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 : สรุปโอกาส-อุปสรรค และจุดแข็ง-จุดอ่อน ของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

โอกาส	อุปสรรค	จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • ทำเลที่ตั้งภูมิศาสตร์ของประเทศไทยได้เปรียบ • ประเทศไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมืองค่อนข้างมาก • ประเทศไทยเป็นสังคมประชาธิปไตย • สังคมน่าอยู่ คนไทยมีน้ำใจ ไมตรีที่ดี • นโยบายของรัฐบาลส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ • เมืองไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม • วัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย • ค่าครองชีพต่ำ • ความต้องการเรียนหลักสูตรนานาชาติมีมากขึ้นในภูมิภาค 	<ul style="list-style-type: none"> • การเปิดเสรีทางด้านอุดมศึกษาภายใต้ FTA จะทำให้มหาวิทยาลัยต่างชาติที่มีชื่อเสียงเข้ามาเปิดสาขามากขึ้น • ขาดการเชื่อมโยงทางด้านวิชาการกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในโลกตะวันตก • การแข่งขันด้านการศึกษานานาชาติสูงมาก • ค่านิยมในการไปศึกษาต่อต่างประเทศ • ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังจากภาครัฐ • ปัญหาอาชญากรรมและความไม่สงบทางภาคใต้ • ประเทศไทยมีข้อจำกัดทางด้านภาษาอังกฤษ • กฎระเบียบไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> • บุคลากรมีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขามากพอที่จะรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ • หลักสูตรมีความหลากหลาย • มีสถาบันที่เปิดหลักสูตรนานาชาติจำนวนมากและกระจายในทุกภูมิภาคของประเทศ • ค่าเล่าเรียนถูก • คณาจารย์มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น ด้านการแพทย์เขตร้อน เกษตรเขตร้อน • มีทรัพยากร “ภูมิปัญญาไทย” หลายด้าน เช่น อาหารไทย สมุนไพร • มีการพัฒนาระบบไอที 	<ul style="list-style-type: none"> • สถาบันการศึกษาไทยมีข้อจำกัดเรื่องเงินลงทุนในการจัดการการศึกษา อุปกรณ์ เครื่องมือ การวิจัย • จำนวนนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยยังมีน้อย • หลักสูตรบางหลักสูตรยังไม่ได้มาตรฐานเท่ากันในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ • ขาดความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและอุตสาหกรรม • ขาดแคลนคณาจารย์ชาวต่างประเทศ • การเทียบหลักสูตร (โอนหน่วยกิต) ขาดความชัดเจน • การจัดการศึกษานานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาและระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขาดเอกภาพ • ขาดการประสานงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานของรัฐ • ขาดหน่วยงานที่ส่งเสริมด้านการตลาดเชิงรุก โดยเฉพาะในต่างประเทศ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการ ศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากการวิเคราะห์ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ โดยใช้ Diamond Model ของ Porter ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

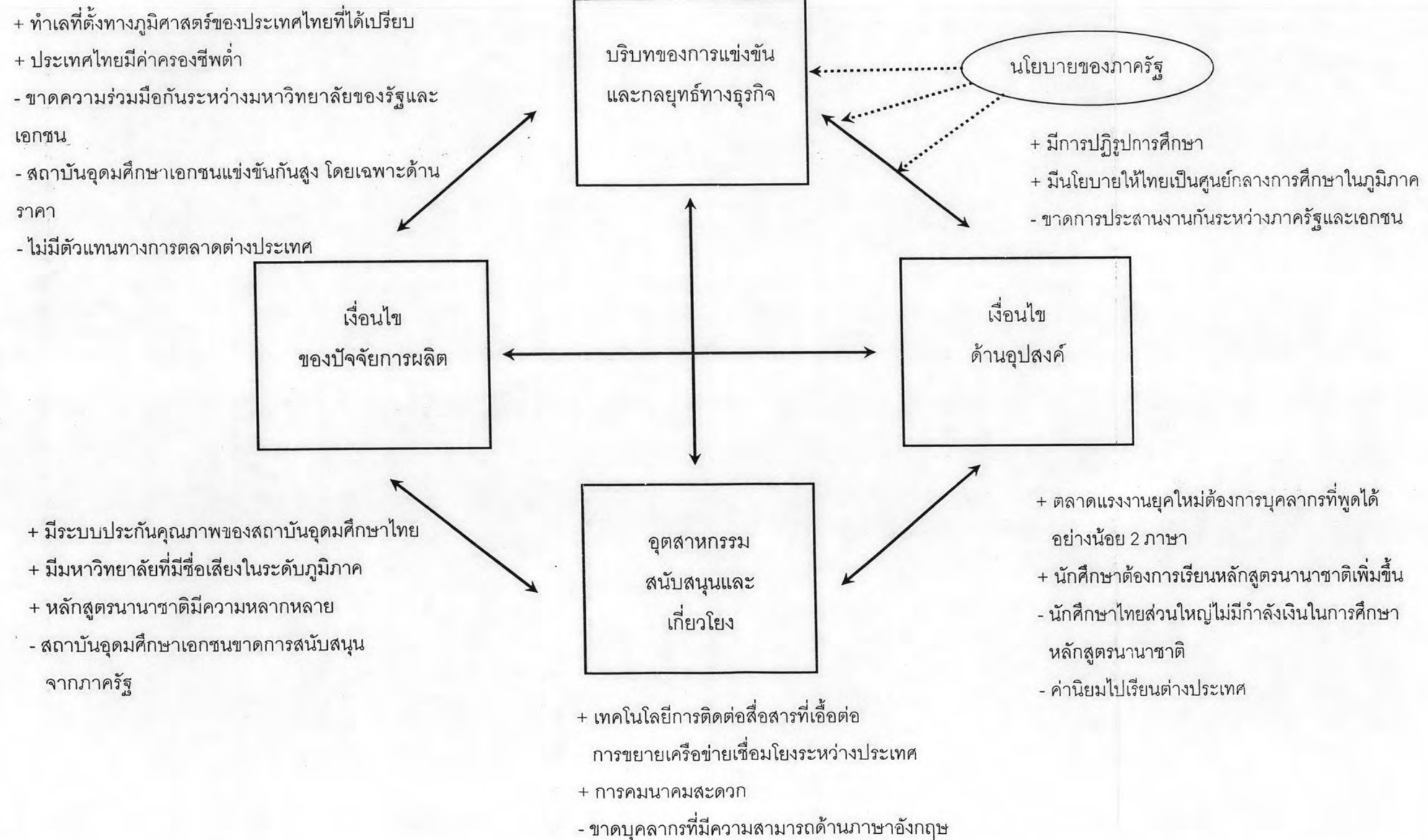
1. ด้านนโยบายของรัฐบาลในด้านการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค
2. ด้านบริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจการศึกษานานาชาติ
3. ด้านเงื่อนไขด้านอุปสงค์ เช่น ด้านตลาดแรงงาน และความต้องการนักศึกษาในการเรียนหลักสูตรนานาชาติ
4. ด้านเงื่อนไขของสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการสอนหลักสูตรนานาชาติและคุณภาพของหลักสูตร
5. ด้านอุตสาหกรรม และปัจจัยอื่นๆ ที่สนับสนุนและเกี่ยวโยง ได้แก่ ระบบสารสนเทศ การคมนาคม เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ รายงานการวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ โดยได้นำ Diamond Model ของ Porter (1990) มาใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังต่อไปนี้

1. ด้านบทบาทของภาครัฐในด้านการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค
2. ด้านบริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจการศึกษานานาชาติ
3. ด้านเงื่อนไขด้านอุปสงค์ เช่น ด้านการตลาดแรงงาน และความต้องการนักศึกษาในการเรียนหลักสูตรนานาชาติ
4. ด้านเงื่อนไขของสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการสอนหลักสูตรนานาชาติและคุณภาพของหลักสูตร (เงื่อนไขของปัจจัยการผลิต)
5. ด้านอุตสาหกรรม และปัจจัยอื่นๆ ที่สนับสนุนและเกี่ยวโยง ได้แก่ ระบบสารสนเทศ การคมนาคม เป็นต้น

การวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถสรุปในแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 10 : การวิเคราะห์ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ โดยใช้ Diamond Model ของ Porter (1995)

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ โดยใช้ Diamond Model

1. บทบาทของภาครัฐในด้านการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ในภูมิภาค

รัฐบาลมีบทบาทอย่างมากในการเสริมสร้างศักยภาพด้านการศึกษานานาชาติ โดยใช้ นโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และงบประมาณสนับสนุนเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้ กลไกของรัฐให้สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคได้ หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (สวช.) สำนักงานความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ (กรมวิเทศสหการเดิม) กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กรมสารนิเทศ กระทรวงต่างประเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.) กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฯลฯ

ภาพรวมในบทบาทของรัฐต่อการศึกษานานาชาติทั้งระบบ แบ่งเป็นบทบาทในส่วนที่บวก และเป็นลบ ในด้านปัจจัยบวกภาครัฐส่งเสริมด้านนโยบายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ การมุ่งปฏิรูปการศึกษา การให้งบประมาณสนับสนุนการศึกษา การมุ่งการเรียนรู้ของประชากร การออกพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและส่งเสริมเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา

ในด้านปัจจัยลบภาครัฐไม่สนับสนุนส่งเสริมการศึกษานานาชาติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง กฎระเบียบของรัฐบางประการ เช่น กฎหมายควบคุมคนต่างชาติ การออกใบอนุญาตการทำงานให้คณาจารย์และนักศึกษาต่างประเทศมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน

มาตรการทางภาษีและกฎระเบียบไม่เอื้อต่อการลงทุนในธุรกิจการศึกษา ภาครัฐขาดการส่งเสริมด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง นอกจากนี้ภาครัฐยังไม่ส่งเสริมการวิจัยพัฒนานวัตกรรมมากเท่าที่ควร โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมหลัก และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. บริบทการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจการศึกษานานาชาติ

การวิเคราะห์บริบทการแข่งขันในธุรกิจอุดมศึกษานานาชาตินั้นจะแบ่งเป็น การวิเคราะห์ใน 2 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับในประเทศ และระดับนานาชาติ

ในระดับประเทศ ถือว่ามีปัจจัยเป็นบวก คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะมีความเข้มแข็งด้านวิชาการ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ติดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (Times Higher 2005) มีหลักสูตรนานาชาติในแทบทุกมหาวิทยาลัยของรัฐ เพราะรัฐบาลให้งบประมาณอุดหนุนเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่สถาบันเอกชนได้รับการสนับสนุนน้อยกว่า และแข่งขันกันเองมาก โดยเฉพาะด้านราคา มหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรนานาชาติขาดความร่วมมือกันทั้งทางด้านวิชาการ และด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะด้านการตลาด ภาครัฐเองไม่ได้จัดสรรบุคลากรในด้านการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร เช่น ไม่มีตัวแทนทางการตลาดในต่างประเทศ ขาดการรวมตัวเป็นเครือข่ายพันธมิตร (consortium) ระหว่างสถาบันของรัฐและเอกชน และหน่วยงานของรัฐ รวมถึงภาคธุรกิจอุตสาหกรรมด้วย

ในระดับนานาชาติ ประเทศไทยถือว่ามีความได้เปรียบที่ตั้งภูมิศาสตร์ที่ได้เปรียบกว่าประเทศอื่นๆ เช่น กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้ ค่าครองชีพในประเทศไทยต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง ปัจจัยทางลบ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษานานาชาติของไทยทั้งรัฐและเอกชนยังมีจำนวนไม่มากพอต่อการพัฒนาทำให้แข่งขันได้ในระดับนานาชาติ รวมถึงประสิทธิภาพคุณภาพการบริหารงาน การดำเนินงาน โดยเฉพาะด้านการตลาด การเรียนการสอน ผลงานวิจัยและการสร้างนวัตกรรม อาจจะแข่งในระดับภูมิภาคได้ นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่สามารถดึงดูดมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกมาเปิดสาขาในประเทศไทยได้ เพื่อความร่วมมือทางวิชาการเมื่อเทียบกับสิงคโปร์และมาเลเซีย

หลักสูตรนานาชาติที่เปิดในประเทศไทย ส่วนใหญ่นักศึกษาเป็นคนไทย และใช้คณาจารย์ไทยมากกว่าชาวต่างประเทศ ทำให้ขาดบรรยากาศนานาชาติ

จากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 12 ท่าน การวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน และจากการวิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียนำมาสังเคราะห์ กลยุทธ์ทางธุรกิจการศึกษานานาชาติควรใช้กลยุทธ์ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์หลักในการแข่งขัน

1. กลยุทธ์ด้านการสร้างชื่อเสียงของสถาบัน ได้แก่ การติดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (university world ranking) ผลงานวิจัยของคณาจารย์และบัณฑิตที่จบไป

2. กลยุทธ์ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การมีหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบด้านการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ การมีตัวแทนในประเทศเป้าหมาย การประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะเว็บไซต์รวม และการมุ่งตลาดเป้าหมายขนาดเล็กที่คนไทยเชี่ยวชาญพิเศษ (niche market)

3. กลยุทธ์ด้านการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจ เป็นการรวมตัวสร้างเครือข่าย (consortium) ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน หน่วยงานราชการ สถาบันการวิจัย สถาบันการเงิน และภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

4. กลยุทธ์ด้านวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาควรเน้นคุณภาพการศึกษา การเปิดสาขาที่คนไทยมีความเชี่ยวชาญ เช่น ด้านเวชศาสตร์เขตร้อน เกษตรศาสตร์เขตร้อน ด้านสมุนไพร ด้านอาหารไทย การมีคณาจารย์ชาวต่างประเทศ เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติ

5. กลยุทธ์ด้านการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ ได้แก่ การบริการนักศึกษาต่างชาติแบบครบวงจรได้แก่การให้ทุนการศึกษา การดูแลด้านสวัสดิการต่างๆ ที่พักอาศัย การให้งานทำระหว่างเรียน และเมื่อจบการศึกษา การอำนวยความสะดวกด้านการออกวีซ่าและการต่อวีซ่า

3. เงื่อนไขด้านผู้ใช้บริการ

ในยุคโลกาภิวัตน์ ความต้องการเรียนหลักสูตรนานาชาติมีมากขึ้นในภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา จะเห็นได้จากจำนวนโรงเรียนนานาชาติที่เพิ่มขึ้นในประเทศไทย และหลักสูตรนานาชาติที่เพิ่มขึ้นในระดับอุดมศึกษา 40% ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (จาก หลักสูตรนานาชาติ 520 ใน ปีพ.ศ. 2547 เป็น 720 หลักสูตรนานาชาติ ในปี พ.ศ. 2549) โดยเฉพาะตลาดแรงงานยุคใหม่ต้องการบุคลากรที่พูดได้อย่างน้อย 2 ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ สถาบันทั้งรัฐและเอกชนตอบสนองผู้เรียน (ชาวไทย) ในประเทศมากกว่าชาวต่างประเทศ

การเปิดหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย ขาดการสำรวจวิจัยตลาดเชิงลึกทั้งในและต่างประเทศ เพื่อทราบความต้องการของผู้เรียนและนายจ้าง หากเสนอหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า และมีจุดขายแตกต่างจากหลักสูตรนานาชาติของประเทศอื่นๆ เช่น ด้านไทยศึกษา ด้านเวชศาสตร์เขตร้อน ด้านเกษตรศาสตร์เขตร้อน ด้านสมุนไพร จะทำให้สามารถดึงดูดนักศึกษาต่างชาติได้ทั้งจากในภูมิภาคนี้หรือทวีปอื่นๆ ได้อีก

ปัจจัยบวกอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเพิ่มอุปสงค์และเสริมโอกาสการขยายตัวของหลักสูตรนานาชาติของไทย ได้แก่ การเปิดหลักสูตรนานาชาติที่มุ่งเน้นความเกี่ยวข้องกับ 5 กลุ่มอุตสาหกรรม

หลัก (อุตสาหกรรมยานยนต์ อิฐมอญ แฟชั่น อาหารและท่องเที่ยว) ซึ่งรัฐบาลควรได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ รวมทั้งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมดังกล่าว

4. ด้านเงื่อนไขของผู้ให้บริการ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการสอนหลักสูตรนานาชาติและคุณภาพของหลักสูตร

การศึกษานานาชาติมีปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย ความสามารถทางภาษาอังกฤษของบุคลากรและนักศึกษา สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานและสื่อการเรียนการสอน หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน ราคาค่าเรียน ค่าครองชีพ และเงินทุน

ปัจจัยทางบวก ได้แก่ อัตราค่าเล่าเรียน และค่าครองชีพต่ำกว่าประเทศที่เป็นคู่แข่ง ได้แก่ สิงคโปร์ และมาเลเซีย และเอกลักษณ์ความเป็นไทย วัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่น และความมีใจเอื้ออารีของคนไทย

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีระบบการประกันคุณภาพและเริ่มมีชื่อเสียงในระดับภูมิภาค เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ติด 1 ใน 200 อันดับของมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วโลก และติดอันดับที่ 46 สาขาสังคมศาสตร์ ของการจัดอันดับของนิตยสาร The Times Higher Education Supplement ของประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2548 นอกจากนี้หลักสูตรนานาชาติมีความหลากหลาย ตั้งแต่ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านการแพทย์และด้านสังคมศาสตร์

ส่วนปัจจัยทางลบ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษายังไม่มี ความเข้มแข็งด้านคุณภาพวิชาการ และชื่อเสียงของสถาบัน เพราะยังอยู่ในช่วงเร่งพัฒนาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีการขาดแคลนคณาจารย์ และนักวิจัยที่มีความสามารถในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ด้านภาษาอังกฤษน้อยกว่าประเทศคู่แข่ง

5. ด้านอุตสาหกรรม และปัจจัยอื่นๆ ที่สนับสนุนและเกี่ยวข้อง

สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสมาคม เช่น สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) และยังมีการร่วมกิจกรรมกับสถาบันอื่นๆ เช่น หน่วยงานของรัฐ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา เช่น กรมส่งเสริมการส่งออก การวิจัยร่วมกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อสร้างความเชื่อมโยง เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรม แต่ยังคงขาดการประสานงานอย่างเข้มแข็งโดยรัฐบาล เมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ตีแน่นอนแน่นแฟ้นกับธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศ และกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก เช่น มหาวิทยาลัย Harvard และ MIT เป็นต้น

สรุปศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยบนเวทีระดับภูมิภาค ประเทศไทยมีบทบาทความเป็นผู้นำด้านการศึกษาดังต่อไปนี้

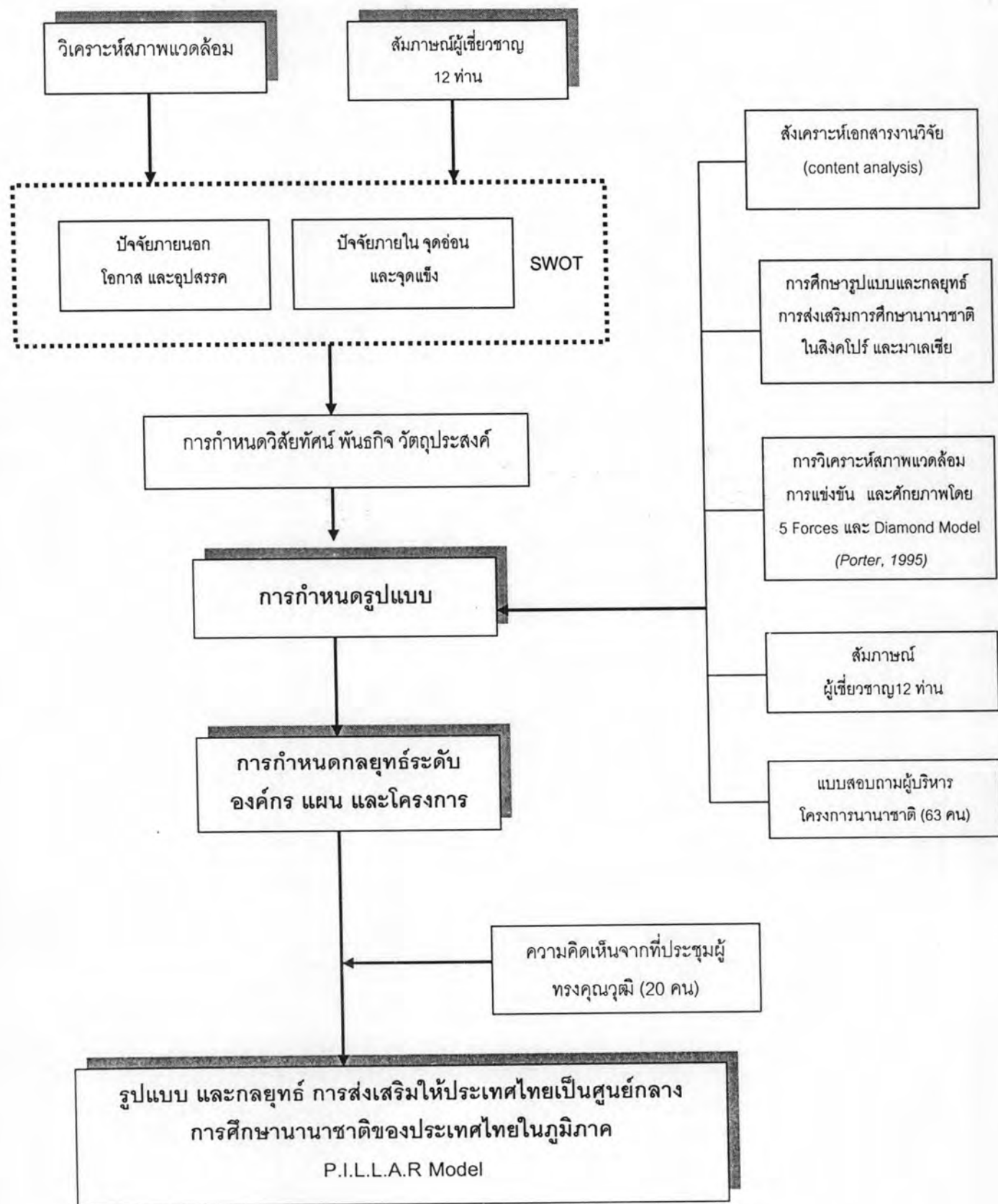
1. การเสริมสร้างชื่อเสียง (branding) และการยอมรับในระดับสากล เช่น การติดอันดับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก (world university ranking) ด้วยผลงานทางวิจัยและวิชาการ
2. การส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลกให้เปิดสาขาในประเทศไทย หรือร่วมกันเปิดหลักสูตรมากขึ้น เช่น ในกรณีสถาบันคีนท์กับ Kellogg School of Management ของมหาวิทยาลัย Pennsylvania หรือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับมหาวิทยาลัย Nottingham จากอังกฤษ
3. การส่งเสริมให้บุคลากรในสถาบันการศึกษาทำการศึกษาวิจัยเพื่อองค์ความรู้ใหม่ และเป็นหลักสูตรฝึกอบรมนานาชาติ โดยเฉพาะในวิชาที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย พุทธศาสนา และทักษะความสามารถเฉพาะที่คนไทยมีชื่อเสียงแล้วในระดับสากล เช่น อาหารไทย การเจียระไนพลอย มวยไทย เป็นต้น
4. การส่งเสริมสนับสนุนสถาบันให้มีความพร้อมในการให้บริการการศึกษานานาชาติ ด้านการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านงบประมาณ ให้ได้มาตรฐาน และมีความเป็นสากล
5. การพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางการศึกษาที่ทันสมัย และสามารถเชื่อมโยงทั้งในและต่างประเทศได้ ตลอดจนพัฒนากลไกในการขับเคลื่อนระบบการศึกษา โดยการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ เช่น ให้เลือกประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพัฒนาความช่วยเหลือในภูมิภาค ตลอดจนการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนากลไกการตลาดและการประชาสัมพันธ์การศึกษานานาชาติให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงโดยการตั้งหน่วยงานดูแลการศึกษานานาชาติโดยเฉพาะ และมีสาขาหรือตัวแทนในประเทศเป้าหมายและการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านการศึกษานานาชาติให้มีการเอื้อต่อการดำเนินงาน
6. การส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษานานาชาติ ภาคเอกชนยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากรัฐในการจัดการด้านการศึกษานานาชาติ ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวนมากที่มีศักยภาพและความพร้อมที่จะให้บริการนักศึกษานานาชาติ รัฐบาลสนับสนุนเงินกู้เพื่อการลงทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ อำนวยความสะดวกให้แก่สถาบันเอกชนใน

การขอใบอนุญาต รัฐควรให้การสนับสนุนด้านการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ โดยกลไกของรัฐในต่างประเทศ เช่น สถานกงสุล สถานทูต ตัวแทนการค้าไทยในต่างประเทศ เป็นต้น และผ่านสื่อระบบ IT ของรัฐ

ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และศึกษารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติในสิงคโปร์และมาเลเซีย นอกจากนี้ได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้แรงผลักดันทั้ง 5 ของ Porter และวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทย โดยใช้ Diamond Model ประกอบกับผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 12 ท่าน ผู้วิจัยได้นำผลมาประมวลรวมกัน และได้พัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาค ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามผู้บริหารสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 63 คน เพื่อให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคนี้ นำแบบสอบถามมาหาข้อมูลเชิงสถิติ และนำมาสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดรูปแบบและกลยุทธ์ที่เหมาะสม

แผนภูมิที่ 9 : ขั้นตอนการวิเคราะห์รูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลาง การศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของการเป็นศูนย์กลาง การศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 12 ท่าน และจากการวิเคราะห์แบบสอบถามและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาลด้านศึกษานานาชาติ และเมื่อนำผลมาประมวลรวมกันและพิจารณาในสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน ศักยภาพของประเทศไทยและบทบาทความเป็นผู้นำในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนโอกาส-อุปสรรค และจุดอ่อน-จุดแข็ง ของประเทศไทยที่วิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยพบว่าวิสัยทัศน์ของประเทศไทยด้านศึกษานานาชาติควรเป็นดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) ด้านอุดมศึกษาของประเทศไทย คือ การเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion / GMS)

พันธกิจ (Mission)

1. สร้างหลักสูตรนานาชาติให้ได้มาตรฐานสากล (standard curriculum)
2. สร้างผลงานวิจัย นวัตกรรมในภูมิภาค
3. สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ (academic alliance)
4. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ (cultural exchange)

เป้าหมายของการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Objective)

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีสมรรถภาพสากล (global competence) และมีโลกทัศน์กว้างไกล
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรนานาชาติ (international curriculum) และมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
3. เพื่อพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการสู่สากล (research and academic works)
4. เพื่อสร้างความเป็นนานาชาติให้แก่มหาวิทยาลัยในประเทศ (internationalization)

ส่วนที่ 2 ผลของการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย การศึกษารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการแข่งขันโดยแรงผลักดันทั้ง 5 ของ Porter การวิเคราะห์ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค โดยใช้ Diamond Model การสังเคราะห์ผลงานวิจัยด้านปัจจัยความสำเร็จด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษานานาชาติของ Ainsley Jolley (1997) แห่งมหาวิทยาลัยเวดดอเรีย ประเทศออสเตรเลีย เป็นหลัก และผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ประมวลผลแล้วพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มี 6 ด้าน (P.I.L.L.A.R. Model) ได้แก่

1. **ด้านนโยบาย (policy)** หมายถึง นโยบายด้านการเมือง กฎหมาย และการศึกษานานาชาติในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ และการสร้างแผนพัฒนาระยะยาว และระยะสั้น เช่นทั้งประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย มีนโยบายระดับชาติในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลประเทศสิงคโปร์ได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายเพื่อเอื้อต่อการให้มหาวิทยาลัยต่างชาติเปิดสาขาในประเทศของตนและได้ออกกฎหมายใหม่ โดยอนุญาตให้ชาวต่างชาติถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ เช่นในกรณีมหาวิทยาลัย University of New South Wales จากประเทศออสเตรเลีย เปิดวิทยาเขตใหม่ในประเทศสิงคโปร์ในปี พ.ศ.2549

2. **ด้านเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ (IT)** จะต้องมีการสร้างระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อรองรับการติดต่อและสร้างเครือข่าย ทั้งในและต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการสร้างระบบ E-learning ประเทศสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับที่ 1 ในโลก ในด้านความพร้อมด้านระบบสารสนเทศ มีเว็บไซต์ระดับชาติที่ช่วยประชาสัมพันธ์ด้านการศึกษานานาชาติในสิงคโปร์และมีความพร้อมด้านการเรียนระบบ E-learning

3. **ด้านบทบาทหลัก (leading roles)** หมายถึงผู้มีหน้าที่และบทบาทหลักในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติได้แก่ รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานเฉพาะที่มีประสิทธิภาพในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ รัฐบาลประเทศสิงคโปร์และรัฐบาลประเทศมาเลเซียได้สนับสนุนความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศตนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการทำการตลาดเชิงรุกในต่างประเทศโดยอาศัยกลไกของรัฐในต่างประเทศ เช่น องค์กรท่องเที่ยวสิงคโปร์ในต่างประเทศ และสถานทูตมาเลเซียประจำประเทศต่างๆ โดย

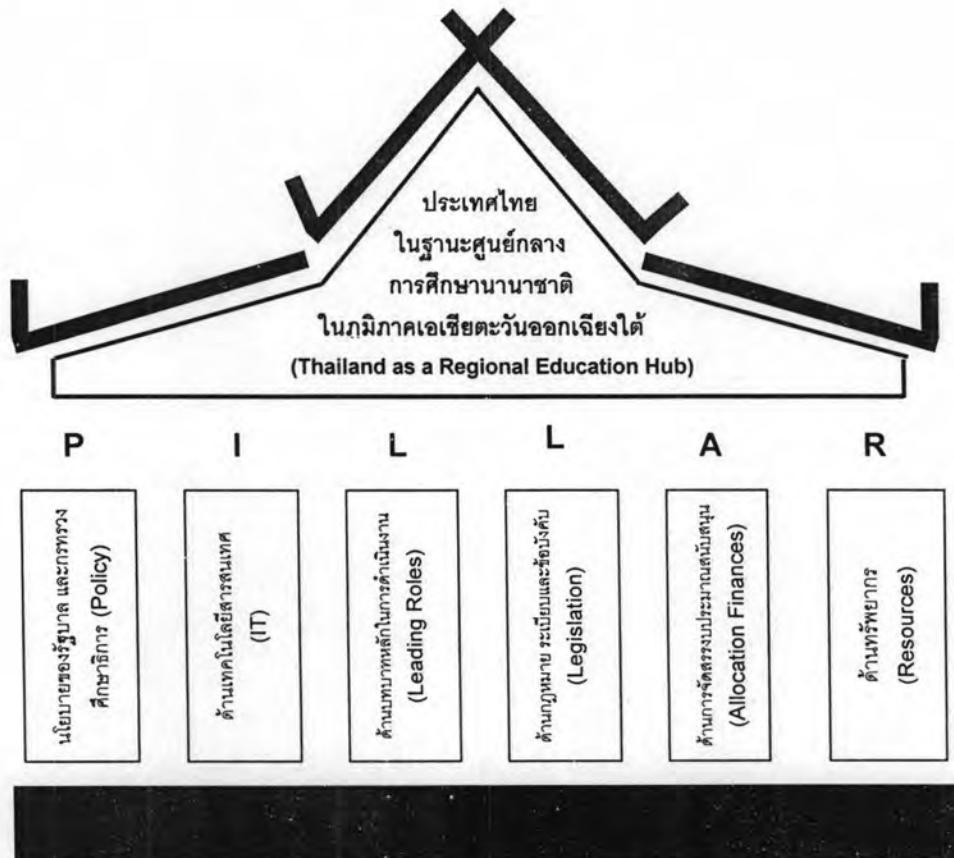
ประสานงานใกล้ชิดกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชนในประเทศเพื่อช่วยประชาสัมพันธ์หลักสูตรและดึงดูดนักศึกษาชาวต่างชาติเข้าประเทศ

4. **ด้านกฎหมาย (legislation)** การปรับปรุงกฎหมายระเบียบต่างๆ ของรัฐบาล เพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค เช่น รัฐบาลสิงคโปร์ได้ปรับปรุงกฎระเบียบด้านการออกวีซ่าให้คณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังอนุญาตให้นักศึกษามีสิทธิ์กู้เงินเพื่อการศึกษาได้จากรัฐบาลสิงคโปร์ สำหรับประเทศมาเลเซียได้แก้กฎระเบียบให้นักศึกษาต่างชาติเสียค่าธรรมเนียมค่าเล่าเรียนเท่ากับนักศึกษามาเลเซีย และอนุญาตให้นักศึกษาต่างชาติทำงานในระหว่างเรียนได้ และเมื่อจบการศึกษา

5. **ด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน (allocation of finances)** การที่รัฐบาลจัดงบประมาณหรือจัดกองทุนสนับสนุนการพัฒนาการศึกษานานาชาติให้มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ทั้งด้านการวิจัยวิชาการและการตลาด รัฐบาลมาเลเซียมีความมุ่งมั่นในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่างชาติเป็นจำนวน 100,000 คน ภายในปี พ.ศ.2553 จากเดิม 50,000 คน ในปี พ.ศ.2549 โดยทบวงมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ ตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นใหม่ในเดือนมกราคม พ.ศ.2550 เพื่อวางยุทธศาสตร์ในการประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษาของมาเลเซียในต่างประเทศโดยรัฐบาลให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ

6. **ด้านทรัพยากร (resources)** การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ หน่วยงานของรัฐ และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติอย่างต่อเนื่อง เช่น รัฐบาลมาเลเซียได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการศึกษามาเลเซีย ภายใต้ทบวงมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ.2548 ในประเทศกลุ่มเป้าหมายหลัก 4 ประเทศด้วยกัน ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อินโดนีเซีย และสหรัฐอิมิเรต โดยศูนย์เหล่านี้ตั้งอยู่ในสถานทูตหรือกงสุลมาเลเซียในประเทศนั้นๆ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อในมาเลเซีย และให้ความช่วยเหลือด้านการออกวีซ่าจัดหาทุนการศึกษาและที่พักแก่นักศึกษาต่างชาติ

องค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน สามารถสรุปในแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 11 : องค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (P.I.L.L.A.R. Model)

โดยใช้หลักการฉันทามติ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันเกินร้อยละ 60 แสดงว่าได้ฉันทามติ (Flander, 1989)

ผู้เชี่ยวชาญ	10 ท่าน (84%)	เห็นด้วยกับองค์ประกอบ
ผู้เชี่ยวชาญ	1 ท่าน (8%)	ไม่แน่ใจ
ผู้เชี่ยวชาญ	1 ท่าน (8%)	ไม่แสดงความคิดเห็น

จึงถือว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านนโยบาย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบทบาทหลัก ด้านกฎหมาย ด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และด้านทรัพยากร

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไปยังผู้บริหารหลักสูตรนานาชาติ 75 ท่าน ผู้วิจัยได้รับคืน 63 ท่าน (84%) จากการคำนวณค่าสถิติ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) .9490 รายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบและกลยุทธ์แต่ละด้าน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และมีระดับความคิดเห็นโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21 : องค์ประกอบของรูปแบบด้านนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ (Policy)

	ระดับความเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1.1 เพื่อบรรลุนโยบายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค ควรเร่งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นสากลเพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค	4.76	0.47	เห็นด้วยมากที่สุด
1.2 รัฐบาลควรประสานงานอย่างจริงจังกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง	4.68	0.53	เห็นด้วยมากที่สุด
1.3 นโยบายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของรัฐบาลควรปรับทิศทางและเป้าหมายให้ชัดเจน	4.65	0.68	เห็นด้วยมากที่สุด
1.4 รัฐบาลควรควบคุมและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง	4.62	0.71	เห็นด้วยมากที่สุด
1.5 รัฐบาลควรผลักดันนโยบายสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทำความตกลงร่วมมือกับสถาบันหรือองค์กรในต่างประเทศ โดยไม่เน้นปริมาณ แต่เน้นประโยชน์หรือตอบสนองความต้องการของประเทศ	4.62	0.58	เห็นด้วยมากที่สุด
1.6 รัฐบาลควรเร่งส่งเสริมให้มีการวิจัยร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน	4.59	0.61	เห็นด้วยมากที่สุด
1.7 รัฐบาลควรเร่งให้ความร่วมมือด้านการศึกษาเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) เพื่อพัฒนาการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านก่อน	4.51	0.67	เห็นด้วยมากที่สุด

	ระดับความเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1.8 รัฐบาลควรสนับสนุนการตั้งศูนย์ความเป็นเลิศ (Center of Excellence) ให้มากขึ้นในประเทศไทย	4.48	0.80	เห็นด้วยมากที่สุด
1.9 รัฐบาลควรสนับสนุนการตั้งศูนย์อาณานิเวศศึกษา (Center of Area Studies) ในประเทศไทย	4.35	0.81	เห็นด้วยมาก
1.10 รัฐบาลควรตั้งเป้าเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศอนุภาคนุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ได้แก่ ประเทศ สหภาพพม่า กัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนจีน (ยูนานและกวางสี) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในระดับเริ่มต้นก่อนพัฒนาในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	4.33	0.84	เห็นด้วยมาก
1.11 ควรเร่งให้มีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของไทย โดยจัดกลุ่มและประเภทเพื่อเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ	4.14	1.11	เห็นด้วยมาก
1.12 เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้า (FTA) รัฐบาลควรสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาชั้นนำต่างประเทศ เปิดสาขาในประเทศไทย ภายใต้การควบคุมของ สกอ.	3.70	1.10	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45	.41	เห็นด้วยมาก

ผู้บริหารเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ในด้านการเร่งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นสากลเพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคและเห็นว่ารัฐบาลควรประสานงานอย่างจริงจังกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.68$) นอกจากนี้ รัฐบาลควรปรับทิศทางและเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติให้ชัดเจน

รัฐบาลควรควบคุมและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ($\bar{X} = 4.62$) ผู้บริหารเห็นด้วยมากที่สุดในการให้รัฐบาลผลักดันนโยบายสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทำความตกลงร่วมมือกับสถาบันหรือองค์กรในต่างประเทศ ($\bar{X} = 4.62$)

ตารางที่ 22 : องค์ประกอบของรูปแบบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT)

	ระดับความเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
2.1 มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงห้องสมุด โดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เช่น ห้องสมุดนานาชาติ ห้องสมุด Digital	4.84	0.37	เห็นด้วยมากที่สุด
2.2 รัฐบาลควรปรับปรุงระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์สื่อสารภายในประเทศ และส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมีระบบที่ทันสมัย	4.65	0.57	เห็นด้วยมากที่สุด
2.3 มหาวิทยาลัยควรพัฒนาการเรียนระบบ E-Learning และ Virtual University	4.59	0.64	เห็นด้วยมากที่สุด
2.4 รัฐบาลควรตั้งหน่วยงานอิสระทำหน้าที่เก็บฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยปรับปรุงให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง	4.43	0.78	เห็นด้วยมาก
2.5 รัฐบาลควรจัดให้มีเว็บไซต์รวมของทุกมหาวิทยาลัย เพื่อรองรับการติดต่อและสร้างเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ	4.43	0.89	เห็นด้วยมาก
2.6 หน่วยงานอิสระควรสร้างระบบฐานความรู้ และสะสมองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัย (Knowledge Management)	4.41	0.80	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.56	.50	เห็นด้วยมากที่สุด

ในด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารเห็นด้วยมากที่สุดให้มหาวิทยาลัยปรับปรุงห้องสมุด โดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.84$) และให้รัฐบาลปรับปรุงระบบสารสนเทศภายในประเทศ และส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมีระบบที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.65$) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรพัฒนาการเรียนระบบ E-Learning และมหาวิทยาลัยเสมือน (virtual university)

ตารางที่ 23 : องค์ประกอบของรูปแบบด้านบทบาทหลักในการดำเนินงาน
(Leading Roles)

	ระดับความเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
3.1 SITA ควรทำการวิจัยตลาดเป้าหมายที่เหมาะสมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	4.69	0.56	เห็นด้วยมากที่สุด
3.2 SITA ควรให้บริการแบบครบวงจร (one-stop service) แก่นักศึกษาต่างชาติ	4.68	0.62	เห็นด้วยมากที่สุด
3.3 SITA ควรแสวงหาแหล่งสนับสนุนทุนการศึกษาให้ประเทศยากจนเรียนในไทย	4.60	0.73	เห็นด้วยมากที่สุด
3.4 SITA ควรทำการสำรวจวิจัยสร้างฐานข้อมูลอุปสงค์ของตลาดโลก	4.56	0.69	เห็นด้วยมากที่สุด
3.5 SITA ควรพัฒนากลไกด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกการศึกษานานาชาติ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยหน่วยงานของรัฐบาลไทยและเอกชนในต่างประเทศ	4.51	0.67	เห็นด้วยมากที่สุด
3.6 SITA ควรมีบทบาทในการส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) ด้านการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรม องค์กรต่างประเทศและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.46	0.80	เห็นด้วยมาก
3.7 SITA ควรทำหน้าที่ประสานงานกับ สถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายการศึกษา (Consortium of Education in Thailand: COET)	4.46	0.76	เห็นด้วยมาก
3.8 คณะกรรมการบริหาร SITA ควรมาจากตัวแทนทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง มีโครงสร้างการบริหารแบบเอกชน	4.43	0.84	เห็นด้วยมาก
3.9 SITA ควรมีหน้าที่ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวก (branding) ความน่าเชื่อถือ ทัศนคติต่อ "ตรา" (brand loyalty) สถาบันการศึกษานานาชาติไทย	4.36	0.72	เห็นด้วยมาก
3.10 รัฐบาลควรตั้งหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA)	4.33	0.78	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.51	.53	เห็นด้วยมากที่สุด

ในด้านบทบาทหลักในการดำเนินงาน ผู้บริหารเห็นด้วยให้มีหน่วยงานเฉพาะทำการวิจัยตลาดเป้าหมายที่เหมาะสม และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.69$) และหน่วยงานที่รับผิดชอบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (SITA) ควรให้บริการแบบครบวงจร (one-stop service) แก่นักศึกษาต่างชาติ ($\bar{X} = 4.68$) นอกจากนี้ SITA ควรแสวงหาแหล่งสนับสนุนการศึกษาให้ประเทศยากจนเรียนในไทย ($\bar{X} = 4.60$)

ตารางที่ 24 : องค์ประกอบของรูปแบบด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ (Legislation)

	ระดับความเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
4.1 มหาวิทยาลัยควรเร่งปรับปรุงระเบียบการโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ	4.71	0.58	เห็นด้วยมากที่สุด
4.2 รัฐบาลควรลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อ และอุปกรณ์ทางการศึกษา	4.63	0.68	เห็นด้วยมากที่สุด
4.3 รัฐบาลควรออกกฎหมายระเบียบคุ้มครองสวัสดิภาพนักศึกษาต่างชาติในด้านต่างๆ เช่น การร้องเรียน	4.38	0.71	เห็นด้วยมาก
4.4 รัฐบาลควรปรับปรุง แก้ไข ลดขั้นตอนการขอใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit) ของคณาจารย์ต่างประเทศ	4.35	0.92	เห็นด้วยมาก
4.5 รัฐบาลควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบต่างๆ ของสถานทูตและสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เพื่อลดขั้นตอนการออกวีซ่าของนักศึกษาและคณาจารย์ต่างชาติ	4.38	0.79	เห็นด้วยมาก
4.6 รัฐบาลควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบของการเปิดสาขาของสถาบันการศึกษาชั้นนำจากต่างประเทศเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้า (FTA)	4.25	0.82	เห็นด้วยมาก
4.7 รัฐบาลควรแก้ไขระเบียบให้นักศึกษาต่างชาติทำงานระหว่างเรียนได้	4.19	0.95	เห็นด้วยมาก
4.8 รัฐบาลควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบภาษีแก่มหาวิทยาลัยนานาชาติของเอกชนที่ได้รับการรับรอง เช่น ลดหรือยกเว้นภาษีโรงเรียน	4.14	1.03	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.38	.60	เห็นด้วยมาก

ในด้านกฎหมาย ผู้บริหารเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรเร่งปรับปรุงระเบียบการโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ($\bar{X} = 4.70$) นอกจากนี้รัฐบาลควรลดหรือยกเว้นภาษีนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.63$)

ตารางที่ 25 : องค์ประกอบของรูปแบบด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน
(Allocation of Finances)

	ระดับความเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
5.1 รัฐบาลควรจัดสรรเงินทุนวิจัยให้สถาบันการศึกษา เพื่อสร้าง นวัตกรรมและผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ	4.73	0.55	เห็นด้วยมากที่สุด
5.2 มหาวิทยาลัยควรรวมตัวกันเป็นเครือข่าย (consortium) โดยมีค่าสมาชิก เพื่อให้ SITA พัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์ระดับนานาชาติ	4.52	0.71	เห็นด้วยมากที่สุด
5.3 รัฐบาลควรจัดตั้งกองทุนสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการ ความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ	4.46	0.59	เห็นด้วยมาก
5.4 รัฐบาลและสถาบันการศึกษาควรจัดสรรทุนการศึกษา ให้นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน	4.35	0.85	เห็นด้วยมาก
5.5 รัฐบาลควรให้งบลงทุนพัฒนาโครงสร้าง และ สาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นต่อการขยายจำนวน มหาวิทยาลัยทั้งรัฐและเอกชนที่มีหลักสูตรนานาชาติ	4.33	0.90	เห็นด้วยมาก
5.6 รัฐบาลควรให้การช่วยเหลือสนับสนุนเงินทุนให้ มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะของเอกชนที่ได้รับการรับรอง เช่น ทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำในการดำเนินการ ทุนขยายกิจการ	4.24	0.78	เห็นด้วยมาก
5.7 รัฐบาลควรมหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ให้มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะเอกชน เช่น จาก ธนาคารโลกและ Asian Development Bank(ADB)	4.16	0.81	เห็นด้วยมาก
5.8 รัฐบาลควรจัดสรรเงินกู้ยืมให้นักศึกษาต่างชาติ โดยมี เงื่อนไข	3.90	1.16	เห็นด้วยมาก
5.9 มหาวิทยาลัยควรเก็บค่าเล่าเรียนนักศึกษาไทยและ ต่างชาติในอัตราเท่ากัน	3.25	1.53	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.22	.57	เห็นด้วยมาก

รัฐบาลควรจัดสรรเงินทุนวิจัยให้กับสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมและผลงานทาง วิชาการระดับนานาชาติ ($\bar{X} = 4.73$) ผู้บริหารเห็นด้วยมากที่สุดในการให้มหาวิทยาลัยรวมตัวกัน เป็นเครือข่าย (consortium) โดยมีการเก็บค่าสมาชิกเพื่อให้ SITA พัฒนาการตลาดและ

ประชาสัมพันธระดับนานาชาติ ($\bar{X} = 4.52$) นอกจากนี้รัฐบาลควรจัดตั้งกองทุนสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการดำเนินการความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ($\bar{X} = 4.46$)

ตารางที่ 26 : องค์ประกอบของรูปแบบด้านทรัพยากร (Resources)

	ระดับความเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
6.1 รัฐบาลควรพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถโดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ	4.76	0.55	เห็นด้วยมากที่สุด
6.2 รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งห้องสมุดนานาชาติหลากหลายวิชาและอุทยานการเรียนรู้ด้านอุดมศึกษานานาชาติ	4.71	0.55	เห็นด้วยมากที่สุด
6.3 รัฐบาลควรให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ควบคุมคุณภาพศึกษานานาชาติอย่างใกล้ชิด และประเมินให้ได้มาตรฐานสากล	4.65	0.57	เห็นด้วยมากที่สุด
6.4 รัฐบาลควรเลือกบุคลากรมืออาชีพบริหารหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (SITA)	4.60	0.52	เห็นด้วยมากที่สุด
6.5 รัฐบาลควรสนับสนุนการร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มขีดความสามารถความร่วมมือ	4.59	0.59	เห็นด้วยมากที่สุด
6.6 SITA ควรเป็นแกนกลางให้สถาบันอุดมศึกษาใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยเฉพาะด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์	4.56	0.56	เห็นด้วยมากที่สุด
6.7 รัฐบาลควรแต่งตั้งตัวแทนของรัฐบาล (Authorized Agent) ในประเทศเป้าหมาย ในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ	4.50	0.64	เห็นด้วยมากที่สุด
6.8 รัฐบาลควรอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ โดยเฉพาะที่พักอาศัยให้กับนักศึกษาและคณาจารย์ต่างชาติ	4.43	0.89	เห็นด้วยมาก
6.9 รัฐบาลควรเปิดสำนักงานตัวแทน SITA ในประเทศเป้าหมาย	4.35	0.79	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.57	.40	เห็นด้วยมากที่สุด

ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผู้บริหารเห็นด้วยมากที่สุดในการให้รัฐบาลพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.76$) รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งห้องสมุดนานาชาติหลากหลายวิชา และอุทยานเรียนรู้ด้านอุดมศึกษานานาชาติ ($\bar{X} = 4.71$) รัฐบาลควรให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(สมศ.) ควบคุมคุณภาพการศึกษานานาชาติอย่างใกล้ชิด และประเมินให้ได้มาตรฐานสากล ($\bar{X} = 4.65$) ผู้บริหารเห็นด้วยมากที่สุดในการให้รัฐบาลคัดเลือกบุคลากรมืออาชีพบริหารหน่วยงาน การส่งเสริมการศึกษานานาชาติ ($\bar{X} = 4.60$)

สรุปผลการตอบแบบสอบถามโดยเรียงตามค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากมากไปหาน้อยใน องค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

ตารางที่ 27 : สรุปผลแบบสอบถามเรียงตามค่าเฉลี่ย

องค์ประกอบรูปแบบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
ด้านทรัพยากร (R, Resources)	4.57	.40	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ (I, IT)	4.56	.50	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านบทบาทหลักในการดำเนินการ (L, Leading Roles)	4.51	.53	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ (P, Policy)	4.45	.41	เห็นด้วยมาก
ด้านกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ (L, Legislation)	4.38	.60	เห็นด้วยมาก
ด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน (A, Allocation of Finances)	4.22	.57	เห็นด้วยมาก

จากตารางผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่ององค์ประกอบของ รูปแบบการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 6 ด้านคือ ด้านทรัพยากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบทบาทหลักในการดำเนินการ ด้าน นโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ (สกอ.) ด้านกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ และ ด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน โดยให้ความสำคัญขององค์ประกอบด้านการจัดสรรทรัพยากรมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$)

ส่วนที่ 4 กลยุทธ์ในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของประเทศไทยในความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค ผลของการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผลของแบบสอบถาม โดยพิจารณาระดับที่เห็นด้วยมากที่สุดเท่านี้ (5.00 – 4.50) จากเอกสารที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์โครงการสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (P.I.L.L.A.R. Model) มาประมวลผลรวมเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์หลักในการแข่งขัน ซึ่งจะแบ่งกลยุทธ์หลักระดับองค์กรและกลยุทธ์ย่อยระดับแผน และระดับโครงการตาม P.I.L.L.A.R. Model ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร แบ่งเป็น 6 ด้านได้แก่

1. การปรับปรุงด้านนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ
2. การปรับปรุงด้านเทคโนโลยีของสารสนเทศ
3. การกำหนดผู้มีบทบาทหลักในการดำเนินการ
4. การปรับปรุงด้านกฎหมายระเบียบและข้อบังคับต่างๆ
5. การสนับสนุนด้านการจัดสรรงบประมาณ
6. การสนับสนุนด้านทรัพยากร

กลยุทธ์ระดับองค์กรดังกล่าวได้รวมกลยุทธ์หลักในการแข่งขันเข้าด้วยกัน ได้แก่ กลยุทธ์ด้านการสร้างชื่อเสียงของสถาบัน กลยุทธ์ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ กลยุทธ์ด้านการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจ กลยุทธ์ด้านวิชาการ และกลยุทธ์ด้านการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ

กลยุทธ์ระดับองค์กรแต่ละด้านสามารถแยกในระดับแผนและระดับในโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

ตารางที่ 28 : กลยุทธ์ระดับองค์กร 1 การปรับปรุงด้านนโยบายของรัฐบาล
และกระทรวงศึกษาธิการ (Policy)

กลยุทธ์ระดับแผน	กลยุทธ์ระดับโครงการ
1. ปรับทิศทางและเป้าหมายการเป็นศูนย์กลาง การศึกษานานาชาติให้ชัดเจนโดยตั้งเป้าใน อนุภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ในระยะต้น	1.1 จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อดูแลและให้คำปรึกษา นโยบายดังกล่าว ประกอบด้วย คณะกรรมการภายในรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอก
2. ประสานงานอย่างจริงจังกับมหาวิทยาลัย และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง	2.1 จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อเป็นตัวกลางทำหน้าที่ประสานงานเพื่อความคล่องตัว
3. เร่งให้ความร่วมมือทางด้านวิชาการเชิงรุกกับ ประเทศในกลุ่ม GMS	3.1 โครงการความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทาง วิชาการ (Academic Exchange Programs) ในประเทศในกลุ่ม GMS
4. เร่งควบคุมและรับรองมาตรฐานคุณภาพการ ศึกษาของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและ ทั่วถึง	4.1 โครงการความร่วมมือด้านการรับรอง มาตรฐานทางการศึกษากับสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพทาง การศึกษา (สมศ.) โดย สมศ. ควบคุม คุณภาพการศึกษานานาชาติอย่างใกล้ชิด และประเมินให้ได้มาตรฐานสากล
5. เร่งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็น สากล	5.1 โครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ เป็นสากลโดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ให้มหาวิทยาลัยต่างๆ
6. เร่งส่งเสริมการวิจัยร่วมกันระหว่างภาครัฐและ เอกชน	6.1 โครงการสนับสนุนการวิจัยระดับชาติ โดย หน่วยงานของรัฐและเอกชน
7. เร่งสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับ สถาบันและองค์กรในต่างประเทศ	7.1 โครงการเยี่ยมชมและแลกเปลี่ยนทาง วิชาการกับมหาวิทยาลัยชั้นนำใน ต่างประเทศ
8. สนับสนุนการตั้งศูนย์อาณานิคมศึกษาใน ประเทศไทย	8.1 โครงการจัดตั้งศูนย์อาณานิคมศึกษา โดย ในมหาวิทยาลัยในแต่ละภาคเป็นแกนนำ

ตารางที่ 29 : กลยุทธ์ระดับองค์กร 2 การปรับปรุงด้านเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ (IT)

กลยุทธ์ระดับแผน	กลยุทธ์ระดับโครงการ
1. เร่งปรับปรุงระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์ สื่อสารภายในประเทศ	1.1 โครงการเพิ่มความสะดวกรวดเร็วของ ระบบอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัยทั้งรัฐและ เอกชน
2. เร่งปรับปรุงห้องสมุด โดยใช้ระบบสารสนเทศ ที่ทันสมัย	2.1 โครงการจัดตั้งห้องสมุดนานาชาติและ ห้องสมุด Digital
3. เร่งพัฒนาระบบ E-Learning และ Virtual University	3.1 โครงการพัฒนาระบบ E-Learning และสร้าง Virtual University โดยร่วมมือกับกระทรวง ICT

ตารางที่ 30 : กลยุทธ์ระดับองค์กร 3 การกำหนดผู้มีอำนาจบทบาทหลักในการดำเนินการ
(Leading of Roles)

กลยุทธ์ระดับแผน	กลยุทธ์ระดับโครงการ
1. เร่งพัฒนากลไกการตลาด และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก	1.1 ตั้งหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบการส่งเสริม การศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA)
2. เร่งการสำรวจและวิจัยอุปสงค์ของตลาดโลก ด้านการศึกษานานาชาติและสร้างฐานข้อมูล	2.1 โครงการสร้างฐานข้อมูลโดย SITA
3. เร่งการวิจัยตลาดเป้าหมายและความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมาย	3.1 โครงการวิจัยตลาดแนวกว้างโดย SITA
4. ให้ทุนการศึกษาแก่ประเทศยากจนให้เรียนใน ประเทศไทย	4.1 โครงการให้ทุนการศึกษาแก่ประเทศยากจน โดย SITA
5. ให้บริการครบวงจร (One Stop Service) ด้าน การศึกษานานาชาติ	5.1 โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การ ให้บริการครบวงจรทั้งในและต่างประเทศ โดยมี Website เฉพาะด้านการศึกษา นานาชาติของประเทศไทย

ตารางที่ 31 : กลยุทธ์ระดับองค์กร 4 การปรับปรุงด้านกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ (Legislation)

กลยุทธ์ระดับแผน	กลยุทธ์ระดับโครงการ
1. เร่งปรับปรุงระเบียบการโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ	1.1 โครงการพัฒนาระบบการโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบัน โดยกระทรวงศึกษาธิการ เป็นแกนนำ
2. ลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา	2.1 โครงการยกเว้นภาษีนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา โดยกรมสรรพากร

ตารางที่ 32 : กลยุทธ์ระดับองค์กร 5 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน (Allocation of Finances)

กลยุทธ์ระดับแผน	กลยุทธ์ระดับโครงการ
1. จัดสรรเงินทุนวิจัยให้สถาบันการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมและผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ	1.1 โครงการให้ทุนวิจัยและผลงานวิชาการระดับนานาชาติ โดยรัฐและเอกชน
2. สนับสนุนการรวมตัวเป็นเครือข่ายทางการศึกษานานาชาติ (consortium)	2.1 SITA เป็นแกนนำในการสร้างเครือข่ายทางการศึกษานานาชาติ โดยการเก็บค่าสมาชิกเพื่อพัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์ระดับนานาชาติ โดย Website รวมหลักสูตรนานาชาติของทุกสถาบันในประเทศไทย

ตารางที่ 33 : กลยุทธ์ระดับองค์กร 6 การสนับสนุนด้านการทรัพยากร (Resources)

กลยุทธ์ระดับแผน	กลยุทธ์ระดับโครงการ
1. คัดสรรบุคลากรมืออาชีพบริหารหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (SITA)	1.1 โครงการจัดตั้ง SITA โดยรับสมัครมืออาชีพและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานานาชาติ และการตลาด
2. การสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์	2.1 SITA ทำหน้าที่การตลาด และประชาสัมพันธ์ให้ทุกสถาบันที่มีหลักสูตรนานาชาติ
3. แต่งตั้งตัวแทนของรัฐบาล (authorized agent) ในต่างประเทศ	3.1 โครงการส่งตัวแทนของรัฐบาลไปในประเทศกลุ่มเป้าหมาย โดย SITA

กลยุทธ์ระดับแผน	กลยุทธ์ระดับโครงการ
4. พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ	4.1 โครงการอบรมภาษาอังกฤษ โดยมหาวิทยาลัยในภาคต่างๆ และโดย SITA
5. ส่งเสริมการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ด้านอุดมศึกษานานาชาติ	5.1 โครงการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ด้านอุดมศึกษานานาชาติในหน่วยงาน SITA
6. อำนวยความสะดวกด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการจัดหาใบอนุญาตการทำงานและที่พักอาศัยให้คณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติ	6.1 โครงการดูแลสวัสดิการคณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติโดย SITA

ตอนที่ 4 การตรวจสอบรูปแบบและกลยุทธ์ในการการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวน 20 คน (ภาคผนวก) ร่วมสัมมนา อภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างองค์ประกอบรูปแบบและกลยุทธ์ความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในด้านความเหมาะสมความเป็นไปได้และผลกระทบ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้ดียิ่งขึ้นสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ในภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบรูปแบบและกลยุทธ์ (P.I.L.L.A.R Model) นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับการสร้างร่วมมือของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติ (Consortium of International Education Thailand : COET) และการมีหน่วยงานเฉพาะเพื่อส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency : SITA) และเพื่อเป็นการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ข้อเสนอแนะ และมีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต่างเห็นว่า วิสัยทัศน์การให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะเป็นการยกมาตรฐานการศึกษาของประเทศสู่เวทีสากล รูปแบบและกลยุทธ์ (P.I.L.L.A.R MODEL) สามารถรองรับวิสัยทัศน์ดังกล่าว แต่จะต้องให้รัฐบาลรวมทั้งนายกรัฐมนตรี และกระทรวงศึกษาธิการประกาศเป็นนโยบายที่ชัดเจน และเป็นวาระแห่งชาติ เพราะที่ผ่านมามีแต่นโยบายที่ไร้ทิศทาง

2. ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับการระบุเจ้าภาพสำหรับการผลักดันการศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากที่ผ่านมาไม่มีการประสานงานกันอย่างจริงจังระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชน และเป็นลักษณะต่างคนต่างทำมากกว่า เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระยะสั้น และระยะยาวให้ชัดเจน

3. ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ตลาดการศึกษานานาชาติในประเทศไทยเป็นตลาดเฉพาะ (niche market) ที่สามารถพัฒนาได้ เพราะประเทศไทยมีองค์ประกอบความรู้ที่โดดเด่นที่ชาวต่างประเทศให้ความสนใจมาก เช่นด้านพระพุทธศาสนา ด้านเกษตรเขตร้อนชื้น ด้านแพทย์แผนโบราณ ด้านการประกอบอาหาร และด้านการท่องเที่ยวการโรงแรม เป็นต้น ฉะนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดจุดแข็งของตนเองในแขนงเหล่านั้นให้ชัดเจน เพื่อดึงดูดนักศึกษาจากต่างประเทศโดยพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสร้างความเข้มแข็งให้กับหลักสูตรและให้มีคุณภาพสากล

4. ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบบางอย่างเพื่อดึงดูดคณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาในประเทศไทย ได้แก่ การอำนวยความสะดวกด้านการออกวีซ่าเข้าประเทศ ใบอนุญาต การทำงานของคณาจารย์ หรือนักวิจัยชาวต่างชาติ ตลอดจนการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีรายได้เป็นต้นและการแก้ไขระเบียบการโอนหน่วยกิต ของนักศึกษาต่างชาติ เพราะที่ผ่านมามีความซับซ้อนยุ่งยาก และใช้เวลานาน

5. สิ่งที่ประเทศไทยควรปรับปรุงเพื่อดึงดูดนักศึกษาและคณาจารย์ต่างชาติมากขึ้น ได้แก่ ภาพพจน์ของประเทศไทย ด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน เพราะบางประเทศในโลกตะวันตกมองประเทศไทยในแง่ลบ นอกจากนี้ภาษาอังกฤษของบุคลากรไทย รวมทั้งของนักศึกษาไทยและคณาจารย์ต้องปรับปรุง เนื่องจากเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซียดูจะเป็นจุดอ่อน นอกจากนี้ควรปรับโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง และระบบสารสนเทศ ให้มีความทันสมัย

6. ที่ประชุมเห็นด้วยกับการสร้างเครือข่าย กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติแห่งประเทศไทย (COET) เพราะเห็นความสำคัญของการฝึกกำลัง มหาวิทยาลัยของรัฐ และภาคเอกชนควรต้องเข้ามา มีบทบาทรวมทั้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมกงสุล สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และกรมส่งเสริมการส่งออก เพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าว

7. ที่ประชุมเห็นด้วยกับการตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (SITA) โดยจะต้องเป็นหน่วยงานอิสระไม่ขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่ให้บริการเบ็ดเสร็จจุดเดียว (one-stop service) ในลักษณะเดียวกับองค์กร IDP ของประเทศออสเตรเลีย โดย SITA จะต้องมียุทธศาสตร์การตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ และให้บริการนักศึกษาต่างชาติครบวงจร ตั้งแต่การรับสมัคร การหาที่พักอาศัย การช่วยอำนวยความสะดวกด้านวีซ่า และจัดหาทุนการศึกษา นอกจากนี้ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรทำการวิจัยด้านอุปสงค์ของตลาดเป้าหมายเพื่อวางกลยุทธ์ที่เหมาะสมและผลักดันนโยบาย

8. ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ความเห็นว่า ตลาดเป้าหมายในระยะแรกควรเป็นประเทศในกลุ่มอนุภาคแม่น้ำโขง (GMS) โดยเฉพาะประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ และอินเดียสร้างตราสินค้า (Brand) ด้านการศึกษานานาชาติของประเทศไทยเป็นสิ่งสำคัญ โดยอาศัยกลไกของรัฐในต่างประเทศ เช่นสถานทูต กงสุล และศูนย์พาณิชย์ เป็นต้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าควรตั้งเป้าด้านจำนวนนักศึกษาต่างชาติในแต่ละปีด้วย เช่นเดียวกับในประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ตั้งเป้าว่าใน 2-3 ปีข้างหน้าจะมีนักศึกษาถึง 150,000 คน (ปี พ.ศ. 2549 มีประมาณ 50,000)

9. การวิเคราะห์ดำเนินงานของประเทศคู่แข่ง (competitive analysis) ควรเพิ่มเติมในหน้าที่ของหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (SITA) เพื่อสามารถทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลกด้วย

10. ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมกลยุทธ์ด้านประโยชน์ที่นักศึกษาต่างชาติจะได้รับจากการเข้ามาศึกษาในประเทศไทยให้ชัดเจน เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่ดี ได้แก่ ความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural awareness) การสร้างเครือข่าย (network) และ พันธมิตร (strategic alliance) การเพิ่มโอกาสงานที่ดีด้วยประสบการณ์ในต่างแดน และการฝึกงาน (internship) เพราะจะทำให้นักศึกษาต่างชาติสนใจเข้ามาในประเทศไทยยิ่งขึ้น

ตอนที่ 5 การนำเสนอรูปแบบและกลยุทธ์การเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไข

จากการพิจารณาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้ไข และเพิ่มเติมประเด็นต่างๆ เพื่อความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบและกลยุทธ์การเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้วิจัยพบว่าวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของประเทศไทยด้านส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของภูมิภาคเป็นดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) ด้านอุดมศึกษาของประเทศไทย คือ การเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion / GMS) ภายใน 5 ปี

พันธกิจ (Mission)

1. สร้างหลักสูตรนานาชาติให้ได้มาตรฐานสากล (standard curriculum)
2. สร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนในภูมิภาค
3. สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ (academic alliance)
4. ส่งเสริมความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural awareness)

พันธกิจเพิ่มเติม ได้แก่

5. สร้างเครือข่ายทางการศึกษานานาชาติ (educational consortium)
6. ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์ข้อมูลทางด้านการศึกษานานาชาติในภูมิภาค

เป้าหมายของการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Objective)

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีสมรรถภาพสากล (global competence) และมีโลกทัศน์กว้างไกล
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรนานาชาติ (international curriculum) และมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
3. เพื่อพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการสู่สากล (research and academic works)
4. เพื่อสร้างความเป็นนานาชาติให้แก่มหาวิทยาลัยในประเทศ (internationalization) โดยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (multi culture)

เป้าหมายเพิ่มเติม ได้แก่

5. เพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้เข้าประเทศ (recruitment)

6. เพื่อดึงดูดนักวิชาการ และนักวิจัยต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น (international faculty and researchers) อันเป็นการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ดังกล่าว รูปแบบการส่งเสริมมีองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านองค์ประกอบของ P.L.L.A.R. Model ซึ่งประกอบด้วย ด้านนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ (สกอ.) (P, Policy) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (I, IT) ด้านบทบาทหลักในการดำเนินการ (L, Leading Roles) ด้านกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ (L, Legislation) ด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน (A, Allocation of Finances) และด้านทรัพยากร (R, Resources)

2. กลยุทธ์มี 4 ระดับได้แก่ ระดับองค์กร ระดับแผน ระดับโครงการ และกลยุทธ์ เพื่อนำไปปฏิบัติ

กลยุทธ์ระดับองค์กร

1. ปรับปรุงนโยบายและทิศทาง
2. ปรับปรุงระบบสารสนเทศ
3. กำหนดผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบาย
4. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินงาน
5. สนับสนุนด้านเงินอุดหนุนและทุนต่างๆ
6. สนับสนุนด้านทรัพยากรและบุคลากร

กลยุทธ์ระดับแผน ได้เสนอตามความจำเป็นเร่งด่วน

1. ปรับปรุงนโยบายและทิศทาง
 - 1.1 ปรับทิศทางและเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติให้ชัดเจนโดยตั้งเป้าในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ในระยะแรก
 - 1.2 ประสานงานอย่างจริงจังกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
 - 1.3 เร่งให้ความร่วมมือทางด้านวิชาการเชิงรุกกับประเทศในกลุ่ม GMS
 - 1.4 เร่งควบคุมและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

- 1.5 เร่งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นสากล
- 1.6 เร่งส่งเสริมการวิจัยร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน
- 1.7 เร่งสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสถาบันและองค์กรในต่างประเทศ
- 1.8 สนับสนุนการตั้งศูนย์อาณานิเทศศึกษาในประเทศไทย
2. ปรับปรุงระบบสารสนเทศ
 - 2.1 เร่งปรับปรุงระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์สื่อสารภายในประเทศ
 - 2.2 เร่งปรับปรุงห้องสมุด โดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย
 - 2.3 เร่งพัฒนาระบบ E-Learning และ Virtual University
3. กำหนดผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบาย
 - 3.1 เร่งพัฒนากลไกการตลาด และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก
 - 3.2 เร่งการสำรวจและวิจัยอุปสงค์ของตลาดโลกด้านศึกษานานาชาติ และสร้างฐานข้อมูล
 - 3.3 เร่งการวิจัยตลาดเป้าหมายและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
 - 3.4 ให้ทุนการศึกษาแก่ประเทศยากจนให้เรียนในประเทศไทย
 - 3.5 ให้บริการครบวงจร (One Stop Service) ด้านศึกษานานาชาติ
4. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินงาน
 - 4.1 เร่งปรับปรุงระเบียบการโอนหน่วยงาน ระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
 - 4.2 ลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา
5. สนับสนุนด้านเงินอุดหนุนและทุนต่างๆ
 - 5.1 จัดสรรเงินทุนวิจัยให้สถาบันการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมและผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ
 - 5.2 สนับสนุนการรวมตัวเป็นเครือข่ายทางการศึกษานานาชาติ (consortium)
6. สนับสนุนด้านทรัพยากรและบุคลากร
 - 6.1 คัดสรรบุคลากรมืออาชีพบริหารหน่วยงาน ส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (SITA)
 - 6.2 การสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์
 - 6.3 แต่งตั้งตัวแทนของรัฐบาล (authorized agent) ในต่างประเทศ

- 6.4 พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ และความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม
- 6.5 ส่งเสริมการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ด้านอุดมศึกษานานาชาติ
- 6.6 อำนวยความสะดวกด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการจัดหาใบอนุญาตการทำงานและที่พัก อาศัยให้คณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติ

กลยุทธ์ระดับโครงการ

1. ด้านการปรับปรุงนโยบายของรัฐและกระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.1 จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อดูแลและให้คำปรึกษาในนโยบายดังกล่าว ประกอบด้วยคณะกรรมการภายในรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
 - 1.2 จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อเป็นตัวกลางทำหน้าที่ประสานงานเพื่อความคล่องตัวในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ
 - 1.3 โครงการความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทาง วิชาการ (Academic Exchange Programs) ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS)
 - 1.4 โครงการความร่วมมือด้านการรับรองมาตรฐานทางการศึกษากับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา (สมศ.) โดย สมศ. ประเมินคุณภาพการศึกษานานาชาติอย่างใกล้ชิด ให้ได้มาตรฐานสากล
 - 1.5 โครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นสากลโดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้มหาวิทยาลัยต่างๆ
 - 1.6 โครงการสนับสนุนการวิจัยระดับชาติ โดยหน่วยงานของรัฐและเอกชน
 - 1.7 โครงการเยี่ยมชมและแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันชัดเจนและติดตามผลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
 - 1.8 โครงการจัดตั้งศูนย์อาณานิเวศศึกษา โดยในมหาวิทยาลัยในแต่ละภาคเป็นแกนนำ
2. ด้านการปรับปรุงระบบสารสนเทศ
 - 2.1 โครงการเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วของระบบอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัยทั้งรัฐและเอกชน
 - 2.2 โครงการจัดตั้งห้องสมุดนานาชาติและห้องสมุด Digital
 - 2.3 โครงการพัฒนาระบบ E-Learning และสร้าง Virtual University โดยร่วมมือกับกระทรวง ICT

กลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ

กลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติมี 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติมีดังต่อไปนี้

1. บทบาทของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ

1.1 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการควรเร่งปรับทิศทางและเป้าหมายของนโยบายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติให้ชัดเจนและประสานงานอย่างจริงจังกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

1.2 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการควรตั้งเป้าการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ในระยะแรกและควรเร่งให้ความร่วมมือด้านการศึกษาเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้านมากที่สุด

1.3 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการควรเร่งให้มีการส่งเสริมการวิจัยร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยจัดสรรเงินทุนวิจัยให้กับสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมและผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ

1.4 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการควรเร่งผลักดันนโยบายการสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทำความตกลงร่วมมือกับสถาบันหรือองค์กรในต่างประเทศเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่สถาบันมุ่งเน้น รวมทั้งวางระบบและจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมที่จะทำให้เกิด

1.5 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนการตั้งศูนย์ความเป็นเลิศ (Center of Excellence) ให้มากขึ้นในประเทศไทย โดยอาจจะกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ

1.6 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มขีดความสามารถ

1.7 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการควรกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) แต่เป็นการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพของสถาบันและคุณภาพของบัณฑิต ซึ่งจะแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ

1.8 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ (SITA) เพื่อส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศไทย โดยเลือกบุคลากรมืออาชีพบริหารหน่วยงานอิสระนี้ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ

1.9 รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งห้องสมุดที่ทันสมัย เช่น ห้องสมุดดิจิทัล และอุทยานการเรียนรู้ (knowledge park) ด้านการศึกษานานาชาติ เพื่อให้ข้อมูลหลักสูตรนานาชาติในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

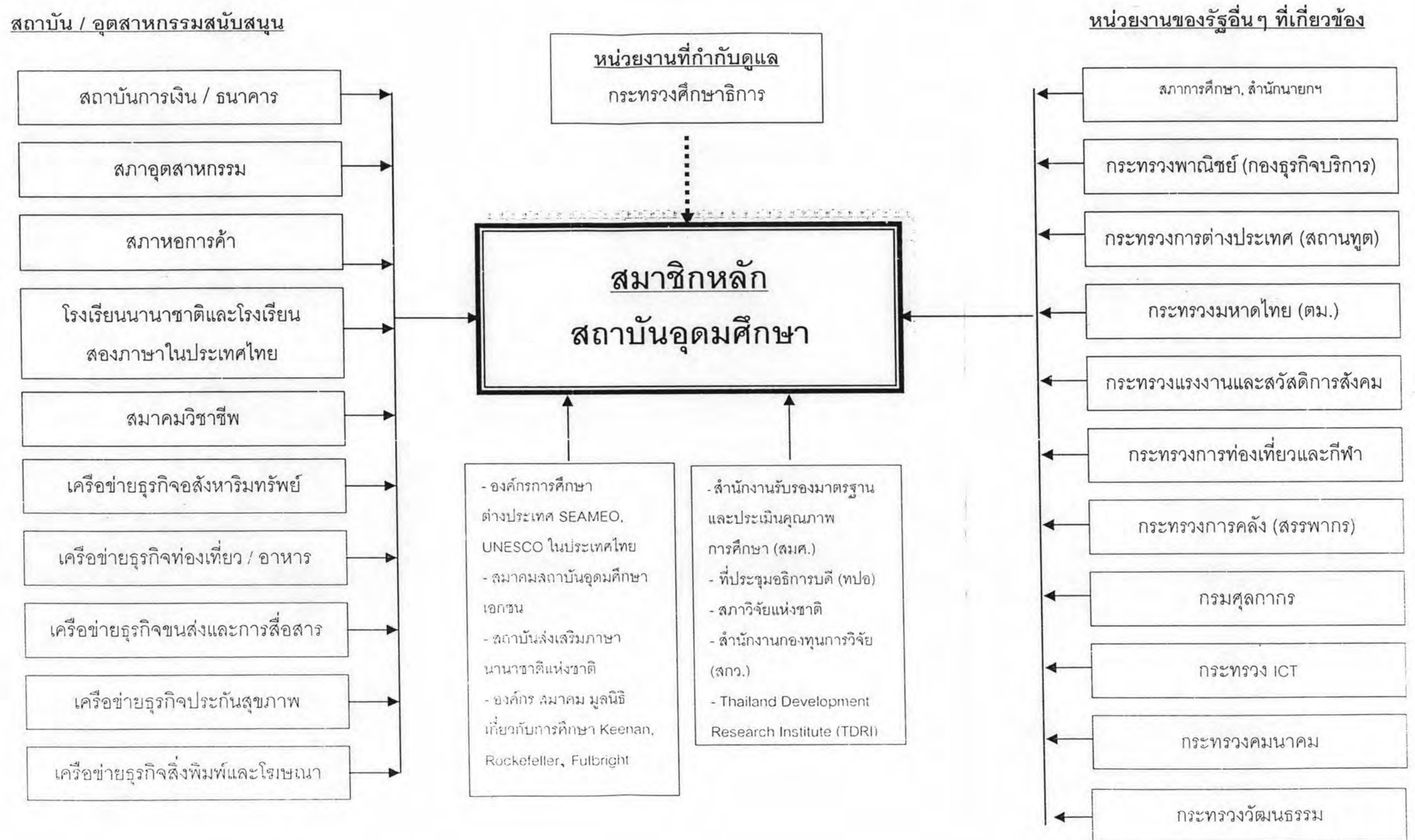
1.10 รัฐบาลควรลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา เพื่อเป็นการลดต้นทุนของสถาบันอุดมศึกษา

2. ความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติแห่งประเทศไทย (Consortium of International Education, Thailand: COET)

จากแบบสอบถามผู้บริหารหลักสูตรนานาชาติต่างเห็นด้วยกับการให้มหาวิทยาลัยรวมตัวกันเป็นเครือข่ายการศึกษามีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย ($X = 4.52$) เพื่อสามารถขับเคลื่อนและผลักดันกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ และเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน การวิจัย การระดมทุน การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ หรือการแบ่งกันใช้ทรัพยากร ตลอดจนทำการตลาดเชิงรุก ร่วมกัน เพื่อการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคดังในแผนภาพเครือข่ายความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย

แผนภาพที่ 12 : ความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย
(Consortium of International Education Thailand: COET)

COET จะเป็นการรวมตัวกันเป็นสมาชิกของสถาบันและมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนที่มีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย เพื่อ

1. ใช้ทรัพยากรร่วมกันด้านวิชาการ เทคโนโลยี และการตลาด
2. การแลกเปลี่ยนหลักสูตร องค์ความรู้ต่างๆ และคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญ สาขาต่างๆ
3. การแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคอุตสาหกรรม เพื่อผลักดันการศึกษานานาชาติในประเทศไทย
4. เสริมสร้างชื่อเสียง (branding) การประชาสัมพันธ์และการยอมรับในระดับสากลร่วมกัน โดยการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยชั้นนำและองค์กรต่างประเทศ

ทั้งนี้เพื่อให้ COET ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพควรมีหน่วยงานอิสระทำหน้าที่ประสานงานกิจกรรมต่างๆ ระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

บทบาทหลักของความร่วมมือของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติแห่งประเทศไทย (Consortium of International Education Thailand: COET)

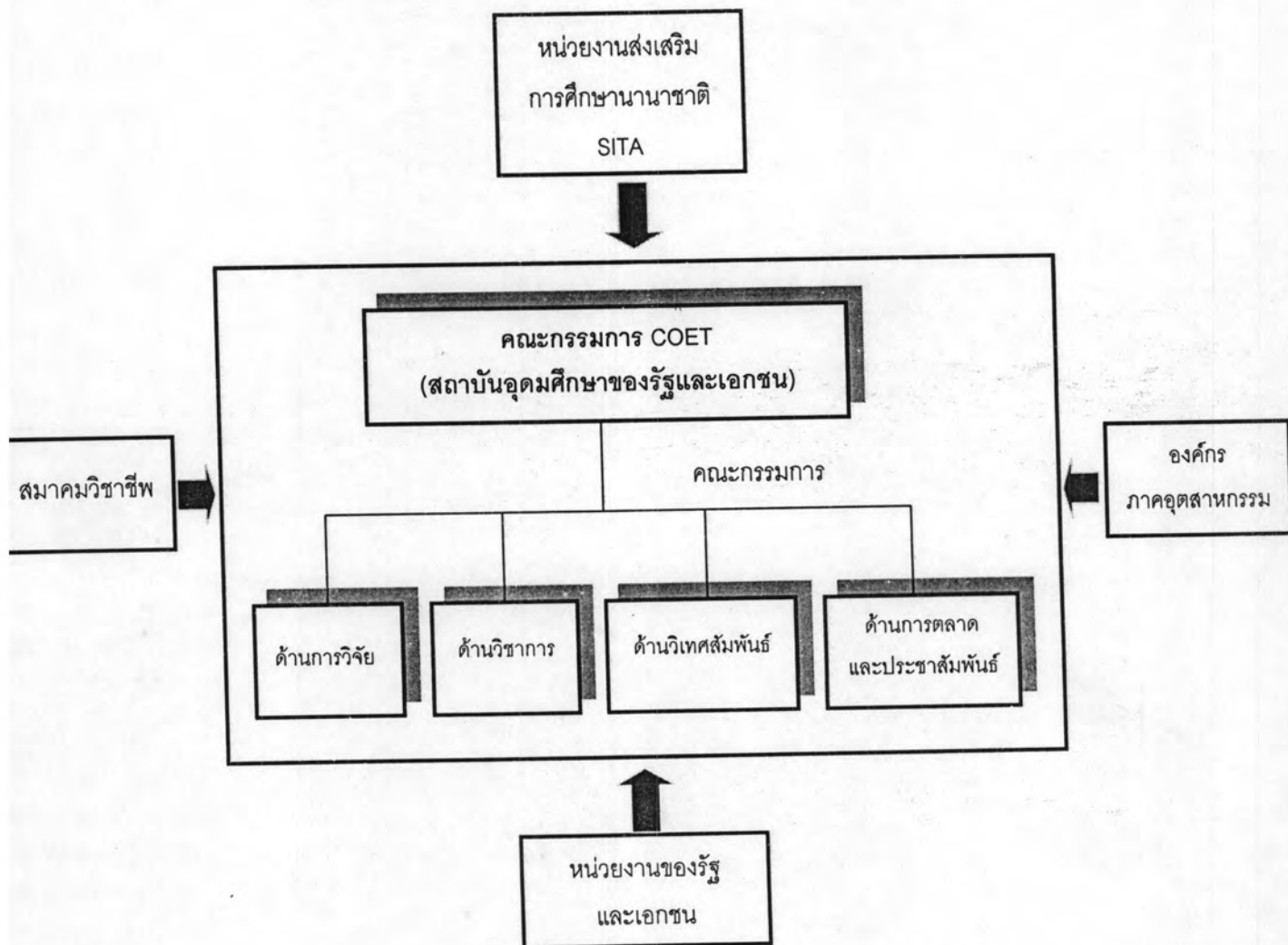
COET เป็นการรวมตัวระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติทั้งของภาครัฐและเอกชนในประเทศ และมีความร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ช่วยส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศไทย COET ประกอบด้วยสมาชิกดังกล่าว ซึ่งร่วมมือกันในการกำหนดนโยบายเพื่อบริหาร จัดการและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยความร่วมมือแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. **ด้านการวิจัย** มีการทำงานวิจัยร่วมกันระหว่างสาขาวิชาต่างๆ ระหว่างสถาบันการศึกษา เพื่อสนับสนุนการทำวิจัย และการสร้างนวัตกรรมร่วมกันระหว่างสถาบันและความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยว นอกจากนี้สมาชิกอาจจะร่วมกันส่งเสริมให้สถาบันทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลทางวิชาการ ศูนย์ทดสอบ หรือห้องปฏิบัติให้กับภาคอุตสาหกรรม
2. **ด้านวิชาการ การจัดหลักสูตรและการสอน** สมาชิกร่วมกันจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ หรือแลกเปลี่ยนหลักสูตร และคณาจารย์ระหว่างสถาบัน มีการจัดหลักสูตรภาคปฏิบัติ โดยดำเนินการสอนร่วมกับภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

3. ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ สมาชิกร่วมกันสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาชั้นนำ หรือองค์กรในต่างประเทศ เพื่อสร้างข่ายความร่วมมือทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และนักศึกษาระหว่างประเทศต่างๆ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศนานาชาติในสถาบันการศึกษาในประเทศไทย

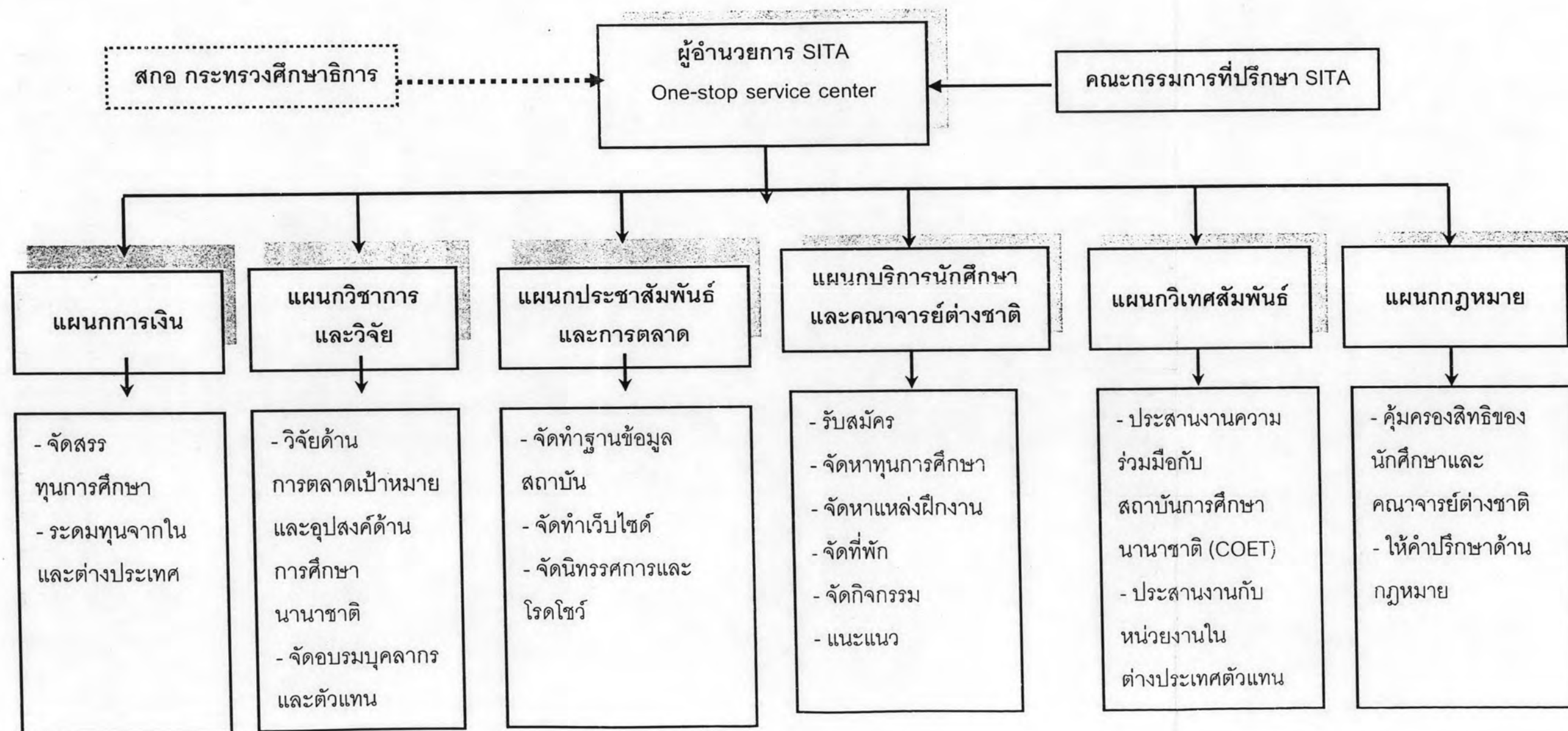
4. ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หลักสูตรนานาชาติของไทยเป็นที่แพร่หลายในประเทศและเพื่อดึงดูดคณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาศึกษาในประเทศไทย สมาชิกร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะในต่างประเทศ โดยมีหน่วยงานอิสระด้านการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA) ทำหน้าที่ประสานงานอย่างใกล้ชิด เพราะปัจจัยสำเร็จอย่างหนึ่งของการรวมตัว เพื่อสร้างเครือข่าย ได้แก่ การมีผู้ประสานงานที่ดี เพื่อผลักดันกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิก ให้มีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

แผนภูมิที่ 10 : โครงสร้างความร่วมมือของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติ
 แห่งประเทศไทย (Structure of Consortium of International Education
 Thailand: COET)

แผนภูมิที่ 11 : โครงสร้าง หน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA)

3. หน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA)

ผู้บริหารหลักสูตรนานาชาติเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.43$) กับการให้รัฐบาลตั้งหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA) โดยมีโครงสร้างและหน้าที่ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา SITA ประกอบด้วย

1. ตัวแทนมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรนานาชาติของรัฐและเอกชน
2. ตัวแทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานานาชาติทั้งไทยและต่างประเทศ
4. ผู้บริหาร SITA

หน้าที่หลักของ SITA ได้แก่

1. ประสานงานการดำเนินงานและกิจกรรมของ COET
2. สร้างภาพลักษณ์เชิงบวก (positive image) ความน่าเชื่อถือ ทัศนคติต่อ "ตรา" (brand loyalty) ของมหาวิทยาลัยไทยทั้งของรัฐและเอกชนที่มีหลักสูตรนานาชาติ
3. พัฒนากลไกด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการศึกษานานาชาติ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยหน่วยงานของรัฐและเอกชนต่างประเทศ เช่น สถานทูต สำนักพาณิชย์ ตัวแทนบริษัท เป็นต้น
4. จัดให้มีเว็บไซต์รวมของทุกสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย เพื่อรองรับการติดต่อและสร้างเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ โดยเว็บไซต์มีหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาสาธารณรัฐประชาชนจีน และภาษาอาหรับ เป็นต้น
5. เปิดสำนักงานตัวแทนในประเทศเป้าหมาย เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น และแต่งตั้งตัวแทน (authorized agent) ในประเทศเป้าหมายที่ยังไม่มีสำนักงาน SITA
6. ดำรวจวิจัยสร้างฐานข้อมูลอุปสงค์ของตลาดโลก
7. วิจัยตลาดเป้าหมายที่เหมาะสมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
8. แสวงหาแหล่งสนับสนุนการศึกษาให้ประเทศยากจนมาเรียนในประเทศไทย
9. แสวงหาแหล่งเงินสนับสนุนการดำเนินงานจากภาครัฐและเอกชนเพื่อเป็นองค์กรที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้
10. ให้การบริการแบบครบวงจร (one-stop service) แก่คณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติ

ได้แก่

- การให้ข้อมูลหลักสูตร
- การรับสมัคร
- การประสานด้านการออกวีซ่า, ใบอนุญาตการทำงาน
- การจัดหาที่พัก, การเดินทาง
- การจัดหาทุนการศึกษา
- การจัดหาที่พักงานและแนวทาง จัดหางานเมื่อจบการศึกษา
- การจัดหาการประกันสุขภาพ
- การบริการให้คำแนะนำต่างๆ ไป เช่น แหล่งท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมให้นักศึกษาต่างชาติ เช่น การจัดปฐมนิเทศ การอบรมด้านวัฒนธรรมไทย ความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ภาษาไทย และปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น
- การให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายเมื่อนักศึกษาได้รับความเดือดร้อน

11. รวบรวมศึกษาและวิเคราะห์ความรู้และประสบการณ์จากการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเป็นองค์ความรู้ และนำเสนอประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งเสริมการศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาและของประเทศไทยโดยรวม

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า SITA จะเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการประสานงานเครือข่ายทางการศึกษานานาชาติแห่งประเทศไทย (COET) และเป็นหน่วยงานที่เป็นหนึ่งในแรงผลักดันที่จำเป็นในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แนวทางการดำเนินงานของ SITA

เพื่อให้ SITA สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรมีแนวทางในการดำเนินงานในการจัดตั้งและบริหารจัดการหน่วยงานนี้ดังต่อไปนี้

1. ด้านภาครัฐบาล

รัฐบาลให้การสนับสนุนเชิงนโยบาย โดยถือว่าการพัฒนาความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยเป็นวาระแห่งชาติ โดยให้หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สำนักงานกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก ให้การสนับสนุน

ทั้งด้านงบประมาณ และบุคลากร และให้มีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงต่างประเทศ เป็นต้น

2. ด้านภาคเอกชน

ในระยะแรกภาคเอกชน ได้แก่ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย รวมตัวกันเพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการ และพัฒนากลยุทธ์ทางตลาดและประชาสัมพันธ์เชิงรุกร่วมกัน โดยเฉพาะในต่างประเทศ เช่น การพัฒนาเว็บไซต์แห่งชาติ รวมหลักสูตรนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษานานาชาติในประเทศไทย โดยกระทรวง ICT ให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและงบประมาณ

3. ด้านภาคอุตสาหกรรม

SITA ต้องทำหน้าที่ประสานงานกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อเชื่อมโยงการศึกษาภาคปฏิบัติ เช่น การฝึกงานและการจัดที่พักอาศัยให้กับนักศึกษาต่างชาติ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

4. ด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ

เพื่อให้ SITA สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน ควรมีการจัดตั้งเป็นหน่วยงานอิสระโดยไม่มีหวังกำไร แต่ต้องมีการเก็บค่าสมาชิกรายปีจากสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และเมื่อ SITA จัดส่งนักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา สถาบันต้องให้ค่าตอบแทน SITA เช่น คิดเป็นร้อยละจากค่าเล่าเรียนที่นักศึกษาต่างชาติชำระให้แก่สถาบันในปีแรก

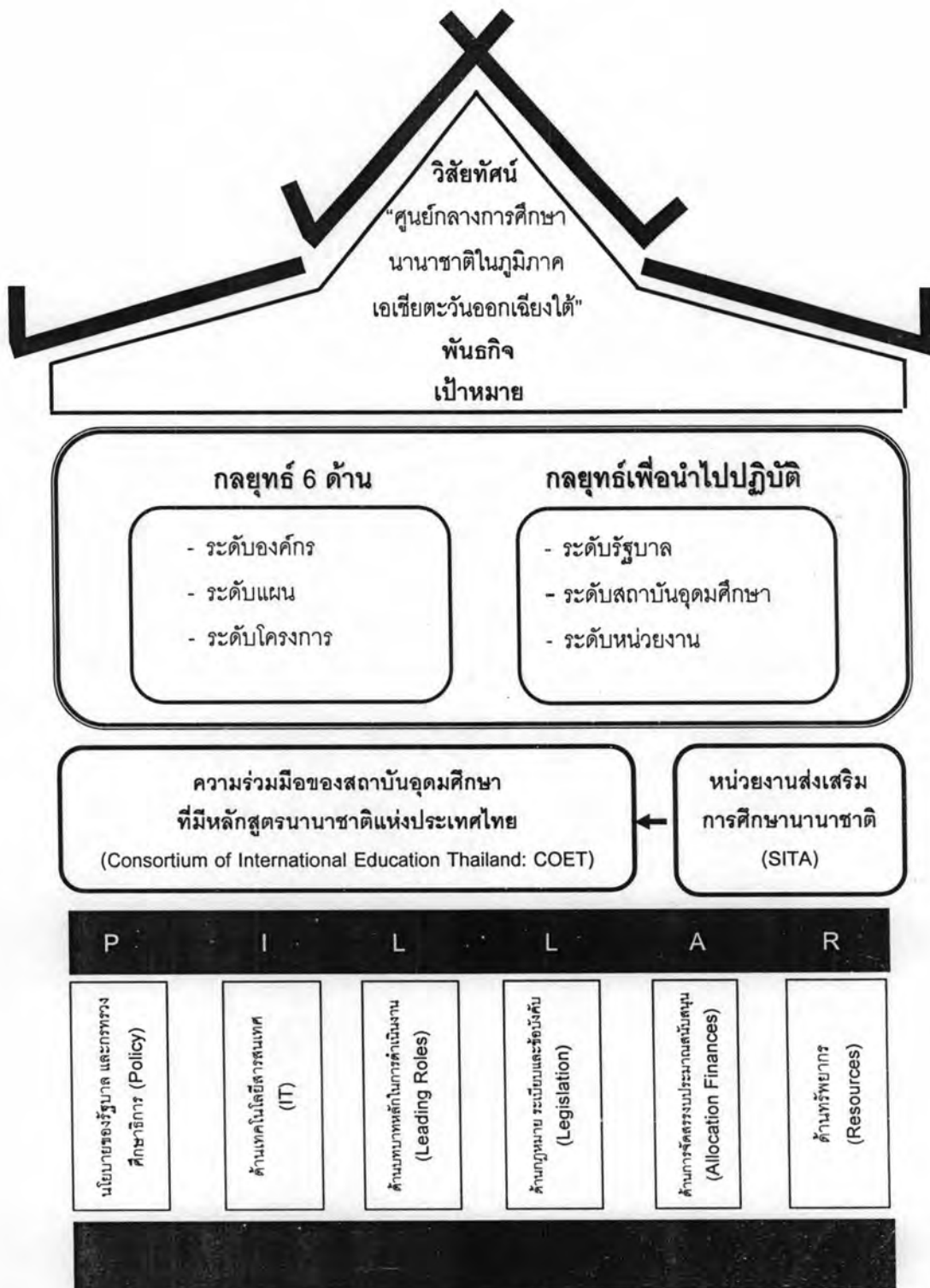
5. ด้านวิเทศสัมพันธ์

หน่วยงานของรัฐในต่างประเทศ อาทิเช่น สถานทูต สถานกงสุล สำนักงานพาณิชย์ และสำนักงานการท่องเที่ยว ต้องให้การสนับสนุนงานของ SITA โดยให้ SITA ใช้พื้นที่สำนักงานดังกล่าวในประเทศเป้าหมาย เช่น ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และอินเดีย เป็นต้น เพื่อการประหยัดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ SITA สามารถอาศัยเครือข่ายที่หน่วยงานของรัฐดังกล่าวมีในต่างประเทศเพื่อประชาสัมพันธ์การศึกษานานาชาติของประเทศไทย

โดยสรุป

SITA จะต้องมีฝ่ายจัดหาและระดมทุนทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานโดยเฉพาะในช่วงแรกเป็นไปอย่างราบรื่น เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษานานาชาติให้บรรลุเป้าหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันจะพัฒนาความสามารถทั้งการริเริ่มและประสานต่อเครือข่าย รวมทั้งสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินระดับมหภาคที่จะเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการศึกษานานาชาติอย่างมีคุณภาพ ทั้งเอื้อต่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยรวม

ในภาพรวมรูปแบบและกลยุทธการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถสรุปแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 13 : ภาพรวมรูปแบบและกลยุทธการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้